

DE

Pomurju je potrebna takojšna pomoč!

● Odprto pismo osnovnim sindikalnim organizacijam in samoupravnim organom v delovnih kolektivih

Po štirih zaporednih poplavih, od aprila do junija v Pomurju, so sredi julija vode Mure in njenih pritokov vnovič prestopile bregove. Poplavne vode so se tokrat razlile na 40.000 ha kmetijskih površin, onesposobile za redno proizvodnjo nekatera podjetja, zavrle gospodarski utrip Pomurja, delavce in celotno prebivalstvo teh krajev pa pahnilo v neznošen položaj. Pustošenje vodne stihije je bilo tokrat tolikšno, kot ga ne pomnijo amali minulih 120 let.

Škoda v občinah severovzhodne Slovenije, zlasti pa Murske Sobote, Lendave, Gornje Radgone in Ljutomera je ogromna. Po sedanjih ocenah znaša 166 milijonov 840 tisoč dinarjev, vendar pa vseh posledic ujm za zdaj sploh še ni mogoče ugotoviti in preceniti. Katastrofa je zavzela tolikšen obseg, da ne moremo več govoriti samo o nesreči Pomurja, temveč o nacionalni katastrofi. Zato je tudi naša moralna obveznost in državljanska dolžnost, da vsi in z združenimi silami čimprej odtranimosledice katastrofe v Pomurju.

Na pobudo mnogih delovnih kolektivov, sindikalnih organizacij in organizacij ZK sta republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarska zbornica v teh dneh začela s solidarnostno akcijo slovenskih delavcev za pomoč prizadetemu Po-

murju. Vsak delavec naj v tej solidarnostni akciji prispeva vsaj dva odstotka svojega enomesečnega zasluzka. Za posameznike to ne more biti pretežko breme, v solidarnostni akciji pa bomo tako zbrali več kot 20 milijonov dinarjev, kar bo predstavljalo začetni kapital za postopno normalizacijo gospodarskega utripa v paraliziranem Pomurju.

Prepričani smo, da jčut solidarnosti med slovenskimi delavci tako visoko razvit – to dokazujejo tudi številni primeri iz daljne in bližnje preteklosti – da ne bo delovnega kolektiva in delavca, ki bi obrnil hrbet svojim tovarišem v Pomurju. Ker pa je prizadetemu Pomurju potrebna takojšnja pomoč, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije poziva vse osnovne sindikalne organizacije in samoupravne organe, naj takoj izvedejo solidarnostno akcijo med članstvom in delavci, tako da bi svoj prispevek nakazali že ob prvem naslednjem izplačilu osebnih dohodkov, vendar pa najkasneje v dveh mesecih.

Delavci in delovni kolektivi, naša pomoč ogroženemu Pomurju bo resnično učinkovita le tedaj, če bo tudi hitra. Prepričani smo, da razumete stisko delavcev in vsega prebivalstva v Pomurju, saj je to stiska vseh nas!

GOSPODARSKA ZBORNICA REPUBLIŠKI SVET ZVEZE
SRS SINDIKATOV SLOVENIJE

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

19. AVGUSTA 1972 – ŠT. 33 – L. XXIX

Mercator 461 PRODAJALN

IZ RAZGOVORA Z JOŽETOM STANONIKOM, PREDSEDNIKOM ŠKOFJELOŠKIH SINDIKATOV

Za sindikat ni počitnic!

Na bližnjih konferencah osnovnih sindikalnih organizacij bodo izvolili elektorje za občinsko volilno konferenco, kar je del priprav na bližnji kongres slovenskih sindikatov

Svojo forumsko aktivnost pred nastopom letnih dopustov so škofjeloški sindikati sklenili z obravnavo vprašanj, ki bodo na dnevnom redu letošnjega kongresa slovenskih sindikatov. Temeljiteje bodo o teh zadevah vnovič spregovorili na jesen, torej že čez nekaj tednov. To pa ne pomeni, da se v škofjeloških sindikatih trenutno nič ne bi dogajalo: že v teh dneh se bodo namreč začele konference osnovnih sindikalnih organizacij. O tem, kaj želijo z njimi doseči in kakšen bo njihov dnevni red, smo se pogovarjali s predsednikom škofjeloških sindikatov JOŽETOM STANONIKOM.

„Več stvari želimo doseči s temi konferencami,“ je pojasnil tovariš Stanonik. „Čeprav bodo na teh konferencah volili tudi elektorje za občinsko volilno konferenco in se torej po tej strani osnovne sindikalne organizacije vključujejo v priprave na kongres slovenskih sindikatov, konference vseeno organiziramo predvsem zato, da bi utrdili osnovne sindikalne organizacije, povečali učinkovitost njihovega dela in jih usmerili v razreševanje zadev, ki so bodisi pomembne za kolektive, kjer te sindikalne organiza-

cije delajo, ali za občino kot celoto.

„Bi povedali, kaj konkretno vse to pomeni?“

„Lahko! Prva tih konkretnih zadev je, da si bomo do konca leta v vseh osnovnih organizacijah prizadevali organizirati njihove redne občne zборе. Ob teh občnih zborih, ki bodo kajpak morali obravnavati vse ali vsaj večino aktualnih problemov kolektivov, bi rad povedal, da bomo še posebej skrbeli za kar najbolj učink-

(Nadaljevanje na 2. strani)

In slednjič je prišlo poletje.

Foto: Dušan ŠUŠTARŠIČ

DELOVNI LJUDJE V POMURJU POZDRAVLJAJO AKCIJO SLOVENSkih SINDIKATOV IN REPUBLIŠKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA UBLAŽITEV POSLEDIC KATASTROFALNIH POPLAV

SOLIDARNOST NE POZNA MEJA

Čeprav sami prizadeti, so se delovni ljudje Pomurja med prvimi odzvali pozivu na solidarnostno akcijo

Pobuda republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in republiške

gospodarske zbornice, da začneta z vseslovensko solidarnostno akcijo za pomoč poplavljenim območjem v severovzhodni Sloveniji, je naletela med delovnimi kolektivi v Pomurju na velik odmev. Čeprav se je večina delovnih organizacij v vseh štirih pomurskih občinah, ki smo jih obiskali minuli teden, načelno že odločila, da bo tudi sama podprla solidarnostno akcijo slovenskih delavcev, tako da bo vsak zaposleni prispeval vsaj 2% od svojega čistega enomesečnega osebnega dohodka, še vedno iščejo tudi najprimernejše rešitve za pomoč prizadetim članom svojih kolektivov. Vse kaže, da bodo mnoge delovne organizacije poleg 2% čistega enomesečnega osebnega do-

hodka vseh zaposlenih prispevale v solidarnostni sklad tudi sredstva iz skladov skupne porabe. Nekateri kolektivi bodo bodisi z internimi posojili ali z enkratno denarno pomočjo skušali po najboljših močeh pomagati prizadetim članom, kmetijske organizacije pa bodo svojim kooperantom bržkone nadoknadile izgubo letošnje letine z regresi za nabavo potrebnih semen in s krediti z beneficirano obrestno mero, seveda če bodo tudi banke, ki doslej za odobravanje takih kreditov niso bile ravno preveč „razpoložene“, spreminile svoj odnos do prizadetega kmečkega prebivalstva.

(Nadaljevanje na 3. strani)

OBVESTILO

sindikalnim organizacijam, občinskim svetom Zveze sindikatov, delovnim kolektivom in drugim družbenopolitičnim organizacijam

Čeprav smo natisnili osnutek KODEKSA SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE v skoraj 50.000 izvodih, nam je naklada pošla. Zato že pripravljamo ponatis tega dokumenta, ki naj bi ga sprela vsaka delovna skupnost.

Vsem organizatorjem javne razprave o KODEKSU SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE zato sporočamo, da spet lahko pisмено naročijo toliko izvodov tega dokumenta, kolikor jih potrebujejo.

Cena z vračunano poštnino je 2 din.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST
Ljubljana, Dalmatinova 4

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

LEDAVA

Sredi priprav na VIII. kongres

Osnovne sindikalne organizacije v lendavski občini so kljub primarnim nalogam, ki jih imajo ta čas pri odstranjevanju posledic nedavnih katastrofalnih poplav, že sredi organizacijskih, kadrovskih in vsebinskih priprav na VIII. kongres slovenskih sindikatov. O predkongresni dejavnosti v delovnih organizacijah je ob koncu junija najprej razpravljalo plenum ObSS. Med drugim je sklenil, da bodo občinsko volilno konferenco sklicali v prvi polovici septembra. Štela naj bi 75 članov. Še prej, bržčas že do konca tega meseca, bodo v delovnih organizacijah končali z volitvami izborov. Na septembrski volilni konferenci bodo največ govorili o gospodarskem položaju delovnih organizacij, o uresničevanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, dohršen del razprave pa bodo posvetili tudi gradivu za novembrski kongres slovenskih sindikatov. Občinska volilna konferenca bo prva „delovna vzmet“ v pripravah na občne zbornice osnovnih sindikalnih organizacij, na katere se bodo še posebno skrbno pripravili.

Lendavsko občino bodo na jesenskem kongresu slovenskih sindikatov predstavljali 4 delegati. Med njimi bodo trije iz gospodarstva in en delegat s področja družbenih dejavnosti. Člani sindikalnih organizacij izražajo podporo sedanjemu vodstvu slovenskih sindikatov in njegovemu predsedniku Tonetu Kropušku. Kot v mnogih drugih slovenskih občinah tudi v Lendavi podpirajo vnovično kandidacijo tovariša Kropuška za predsednika RS ZSS in kandidacijo dosedanjega tajnika republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slavka Grčarja za novega tajnika RS ZSS.

-iv

— Vidiš, Polde, da že kar gre, če se oba potrudiva...!

V znamenju kadrovskih priprav

Medobčinski svet Zveze sindikatov za celjsko območje predlaga, naj bi za predsednika slovenskih sindikatov vnovič kandidiral Tone Kropušek

Medobčinski svet zveze sindikatov za celjsko območje je svojo sejo v začetku avgusta posvetil izključno kadrovskim in nekaterim organizacijskim pripravam za bližnji osmi kongres slovenskih sindikatov.

Za celjsko območje, ki šteje osem občinskih sindikalnih svetov, je določenih za novo vodstvo republiškega sveta ZSS devet mandatov. V razpravi so se člani medobčinskega sveta v celoti strinjali s predlogom, da naj sedanjemu predsedniku slovenskih sindikatov Tone Kropušek tudi v bodoče vodi slovenske sindikate in da bo kandidat celjskega območja; konkretno pa je

njegovo kandidacijo prevzel občinski sindikalni svet Celje. Sicer pa so se na posvetu dogovorili, naj bi celjska občina predlagala še kandidata iz kovinsko-predelovalne industrije, področja kulture, dalje iz trgovine in po možnosti tudi še kandidata iz gradbeništva.

Glede na razvitost posameznih dejavnosti in panog so na medobčinskem svetu predlagali, iz katerih področij naj bi bili kandidati po občinah. Po tem predlogu naj bi velenjska občina imela svojega predstavnika iz rudarske in kovinsko-predelovalne stroke, konjiška iz snjar-

stva, žalska pa iz tekstilne industrije; medtem ko bo občina Mozirje zastopana s kandidatom iz kmetijstva, bodo v Laškem predlagali kandidata iz obrtne dejavnosti, v Šentjurju

pa s področja prometa. Po takem razporedu bi skoraj vsaka občina dobila po en mandat, saj so na seji sveta razpravljali o 12 možnih kandidatih, ki so bili

zbrani po občinskih sindikalnih svetih. Nadaljnja obravnava bo pokazala, če bo potrebno to število še dopolnjevati ali spreminjati v času kongresnih priprav.

Člani sveta so se zlasti zavzeli, da mora biti med kandidati ustrezno število delavcev iz neposredne proizvodnje, dalje žensk in mlajših delavcev. Po že zbranih imenskih podatkih iz posameznih občinskih sindikalnih svetov so med 12 predlaganimi kandidati štiri ženske, možno pa je, da bi se njihovo število še povečalo.

Glede starostne strukture je večina kandidatov mlajših let, vsi pa že dlje delajo v različnih organih sindikalnih organizacij ali v organih samoupravljanja. To tudi kaže, da gre za delovne in tvorne člane sindikata, ki bodo, če bodo seveda izvoljeni, tudi v republiškem svetu veliko pripomogli k njegovemu uspešnemu in konkretnemu delovanju.

Po mnenju članov sveta bi kazalo čimprej statutarno rešiti kadrovanje, tako da bi vsak občinski sindikalni svet imel v republiškem vodstvu najmanj po en mandat. Ob upoštevanju sedanje zelo široke javne razprave o predlaganih kandidatih so člani medobčinskega sveta menili, da bi kazalo razmisliti o tem, če je odprta kandidatna lista še potrebna.

V. L.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

V podjetju, kjer delam, so me dve leti štipendirali. V kratkem bom končala šolanje, vendar so mi že povedali, da ne bom razporejena na delovno mesto, za katerega sem se s tem šolanjem usposobila. Zato bi se rada zaposlila na ustreznem delovnem mestu drugje. Naj omenim, da s podjetjem nisem sklenila nobene pogodbe, s katero naj bi bile določene kakršne koli obveznosti — tudi to ne, da bi morala ostati po končanem šolanju določeno dobo pri podjetju. Zanima me, ali lahko podjetje zahteva, da vmem prejeto štipendijo in druge stroške, če nismo sklenili nobene pogodbe. Pravilnik naše delovne organizacije, ki je bil pred kratkim sprejet, to predvideva, vendar v času šolanja oziroma ob začetku šolanja takšnega pravilnika sploh nismo imeli.

K. H. — MARIBOR

ODGOVOR:

Po republiškem zakonu o štipendiranju iz leta 1967 je dopustno, da štipendist in dajalec štipendije skleneta pogodbo, s katero se določi, da mora štipendist določeno dobo po končanem šolanju ostati določen čas na delu pri isti delovni organizaciji. Če pa takšne pogodbe ni in tudi takratni pravilnik delovne organizacije ni imel takšnih določil, ali ga sploh ni bilo, delovna organizacija nima no-

Za sindikat ni počitnic!

Jože Stanonik: »Začenjamo s pripravami na letošnje občne zbornice osnovnih sindikalnih organizacij, ki naj bi obravnavali zadeve, aktualne za posamezne kolektive in občino kot celoto. Obseg nalog, ki se zastavljajo sindikatom, je tolikšen, da bodo potrebni novi sodelavci, kajti z volonterskim delom jim ob najboljši volji in prizadevanju ne bomo več kos

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovito kadrovsko politiko in za izbor ljudi, ki naj bi v prihodnje vodili osnovne organizacije. Vzrok za to našo odločitve je jasen: sposobna vodstva še najbolj vplivajo na aktivnost osnovnih sindikalnih organizacij.

Naslednje, na kar moram opozoriti, je naše pričakovanje, da bodo najprej konference naših osnovnih organizacij, za njimi pa še občni zbori pomenili nov impulz za hitrejšo uveljavljanje ustavnih dopolnil v najširšem pomenu besede. S tem mislim tako na ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela kakor tudi na prilaganje in spreminjanje samoupravne zakonodaje in še druge. Lahko rečem, da so nekateri kolektivi, denimo LTH in TRANSTURIST, že pokazali vsegariziranja vredno prizadevanje, da pa se praktično še nikjer ni začela široka javna razprava. Poudaril pa bi, da se v škofovskih sindikatih ne moremo strinjati z ugotovitvijo da tudi v drugih občinah ni kaj prida bolje. Prav zato bomo delo konferenc osnovnih sindikalnih organizacij poskušali usmeriti tako, da bi vsak kolektiv zase še zlasti temeljito začel obravnavati tako trenutno stanje razvitosti samoupravnih odnosov kot tudi bodoče naloge na tem področju. Le-te seveda ne izhajajo samo iz ustavnih dopolnil, marveč imajo precej globlje korenine. Da bi sproti opozarjali na probleme, pomagali pri odpravljanju slabosti, obenem pa delovali tudi v preventivnem pomenu besede, bo na pobudo družbenopolitičnih organizacij naše občine pri Skupščini občine Škofja Loka v kratkem imenovana tudi posebna komisija za samoupravno zakonodajo in samoupravne odnose. Upam si trditi, da bo tudi delo te komisije, v kateri bodo zastopani tako strokovnjaki kot politični delavci, v marsičem pripomogli, da se bodo v delovnih skupnostih zadev s tega področja vsaj v prihodnje lotevali bolj načrtno in premišljeno, da ne bodo toliko čakali na tako

imenovano drugo fazo ustavnih sprememb, temveč bodo že zdaj skušali zgraditi kar najbolj trdne temelje vsega tistega, za kar pričakujemo, da bo sledilo v naslednji fazi.

In slednjič: v naši občini smo pred časom z referendumom izglasovali samopríspevek za šolstvo. Z doslej zbranimi sredstvi je bila zgrajena osnovna šola s telovadnico v Gorenji vasi, medtem ko je šola v Železnikih pridobila telovadnico in nekaj novih učilnic. Za dograditev šole v Škofji Loki pa je zmanjkalo kakih 7 milijonov din. Ta sredstva moramo zbrati! Kako — ali tako, da podaljšamo čas zbiranja samopríspevka, s prispevki delovnih organizacij ali pa kako drugače — na to vprašanje naj bi tudi odgovorile konference naših osnovnih sindikalnih organizacij.

„Iz vaših besed zveni prepričanje, da bi v osnovnih sindikalnih organizacijah lahko, pravzaprav celo morali storiti neprimerno več, kakor so doslej. Zato namesto zaključka samo še tole: če so ali pa naj bi bile osnovne organizacije sindikata v vaši občini usposobljene za hitrejšo in tudi bolj učinkovito urejanje navedenih in nemara še drugih zadev, ali je tudi občinski sindikalni svet kos zahtevam, ki se postavljajo predenj?“

„Rekel bi, da jim je doslej nekako še bil kos, za v prihodnje pa malce dvomim. Obseg nalog, ki jih sedanji družbeni razvoj, zlasti pa ustavna reforma postavlja pred sindikate, je tolikšen, da bomo verjetno tudi v naši občini potrebovali enega ali več novih strokovnih sodelavcev, ki bi se stalno, načrtno in poglobljeno ukvarjali z vprašanji, s katerimi se sedaj spoprijemam sam kot profesionalni predsednik in s katerimi se ubadajo in vsak po svojih močeh pomagajo številni prizadevni sindiklani in drugi delavci — volonterji.“

-mG

MEDOBČINSKI ODBOR POSEBNIH SINDIKATOV NOVOGORIŠKE REGIJE O ZDRUŽITVI ZDRAVSTVENEGA VARSTVA DELAVCEV IN KMETOV

Za »skupno zdravje«

Pred dnevi je bila v Novi Gorici skupna seja medobčinskih odborov sindikatov posameznih dejavnosti iz Nove Gorice, Ajdovščine in Tolmina. Na dnevnem redu je bila razprava o možnostih za združitev zdravstvenega varstva delavcev in kmetov na Goriškem. Sodeč po razpoloženju na seji, so goriški sindikati odločno za to, da bi v začetku prihodnjega leta prišlo do združitve obeh skupnosti v eno rizično skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov Nova Gorica

Zamisel na Goriškem ni nova, vendar je treba reči, da jo je bilo prejšnja leta slišati predvsem iz vrst kmetov, konec lanskega leta pa so vse tri občinske skupščine in družbenopolitične organizacije podprle organizirano delo, ki bi naj ocenilo, kakšne so možnosti za združitev obeh skupnosti in kaj bi ta združitev prinesla novega.

Velja poudariti, da se tudi goriški sindikati zavedajo negativnih posledic, ki so čedalje bolj očitne zavoljo zaostajanja zdravstvene ravni kmetov za tisto, ki jo imajo preostale plasti prebivalstva. Novogoriška skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev ima več kot 83.000 zavarovanih oseb. Kako je s kmeti? Računajo, da jih je v vseh treh goriških občinah dobrih 12 %, tako da bo skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov prihodnje leto imela kakih 11.500 zavarovanih oseb, od tega skoraj polovico v občini Nova Gorica.

Seveda so deležne na Goriškem potrebne pozornosti tudi

tiste sestavine „zdrževalnega razmišljanja“, ki povedo, kako naj bi bilo urejeno financiranje enotne rizične skupnosti — še posebej zato, ker je očitno, da kmetje sami nikakor ne zmorejo stroškov boljše in razširjenega zdravstvenega varstva. Na Goriškem dobiva največ podpore predlog, da bi povečane stroške zdravstvenega varstva plačevali tako, da bi gospodarstvo dajalo 0,30 % od predvidenega bruto osebnega dohodka — v denarju bi to bilo 3.634.000 din dohodkov — preostali del stroškov v višini 950.000 din pa bi prispevale občinske skupščine. Treba je reči, da so tudi sindikati na skupni seji podprli tako možnost financiranja, seveda s tem, da se do sprejetja dokončne odločitve vsi izračuni preverijo.

Za konec bi kazalo opozoriti še na to, da so na Goriškem mnenja, da bo izenačitev pravic zdravstvenega varstva delavcev in kmetov ne samo popravila skrb vzbujajoče zdravstveno stanje kmečkega prebivalstva,

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
Nama
LJUBLJANA

KOMENTATORJEV STOLPEC

Davčna politika v prihodnje

Načrtovalci družbenega razvoja Slovenije napovedujejo v naslednjih štirih letih več pomembnih novosti v naši davčni politiki. Predvsem naj bi tudi s politiko družbeno-političnih skupnosti na področju sistema davkov oblikovali čim bolj izenačene pogoje za poslovanje na enotnem jugoslovanskem trgu in krepili stabilne tokove v celotni družbeni reprodukciji. Osnovne spremembe v sistemu družbenih obveznosti gospodarstva pa naj bi uveljavili s pomočjo razbremenitve delovno intenzivnih organizacij združenega dela, odmerjanja obveznosti po poslovnem uspehu, razmejitve obveznosti med temeljno organizacijo združenega dela ter zaposlenimi in z uveljavitvijo sistema bruto osebnih dohodkov.

Slovenski gospodarstveniki predvidevajo, da bodo prispevki in davki občanov, v skladu z vse večjimi potrebami po storitvah družbenih dejavnosti in spremembami sistema družbenih obveznosti, v prihodnje relativno hitreje naraščali kot doslej, razen tega pa bo politika prispevkov in davkov vse bolj temeljila na odстранjevanju nepravilnih socialnih razlik in na uresničevanju načela, naj za skupne potrebe sorazmerno več prispevajo občani z višjimi dohodki. Hkrati z usmeritvijo v racionalizacijo, večjo učinkovitost in posodobitve dela organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti naj bi v prihodnjih letih materialni izdatki in negospodarske investicije rastle počasneje od drugih oblik porabe in od narodnega dohodka, osebne dohodke pa naj bi usklajevali z osebnimi dohodki v gospodarstvu. Vse oblike splošne in skupne porabe se namreč morajo gibati v mejah razpoložljivih sredstev, pri tem več izločiti za rezerve, če resnično želimo stabilizirati gospodarstvo.

Znano je tudi že, da bomo vsako leto sproti – s pomočjo dogovorov med republikami in pokrajinama – določali tako obseg kot strukturo dohodkov in izdatkov zveznega proračuna ter višino prispevka republik in pokrajin za zvezni proračun. Dopolnilna proračunska sredstva za financiranje nujno potrebnih družbenih služb v premo razvitih republikah in v pokrajini Kosovo pa bomo zagotovili z enotnim odstotkom vplačil od družbenega proizvoda gospodarstva. Vendar kaže v nadaljnji politiki oblikovanja dopolnilnih sredstev za manj razvite republike in pokrajino Kosovo uveljaviti načelo, naj bo obseg dopolnilnih sredstev neposredno odvisen in tudi v sorazmerju s prizadevanji za optimalno rast njihovih lastnih dohodkov, če želimo razpoložljiva sredstva uporabljati kar najbolj smotrno.

Slovenski gospodarstveniki pričakujejo, da bomo imeli v naslednjih letih nižjo rast zvezne proračunske porabe od rasti narodnega dohodka, kar bo možno doseči zlasti z boljšim delom javnih služb, s prenosilnosti na republike in na druge družbenopolitične in interesne skupnosti in s tem povezanim ožjenjem administrativnih funkcij zvezne uprave in organizacij na zvezni ravni. V. B.

Veliko možnosti — jih bomo tudi izkoristili?

Če hoče obrt ujeti razvoj v gospodarstvu, bi morala v prihodnjih letih odpreti najmanj 15.000 delovnih mest ● Tako zahtevni nalogi obrt sama ne bo kos, treba jo bo podpreti s kreditno politiko in z naložbami drugih gospodarskih panog v to dejavnost

Položaj obrti v našem gospodarskem prostoru velja ocenjevati z dveh aspektov: s stališča njenega trenutnega mesta v strukturi slovenskega gospodarstva in po vlogi, ki bi jo obrt morala imeti v njem glede na doseženo stopnjo gospodarskega razvoja. Lani je tako obrt v družbenem in zasebnem sektorju dosegla v naši republici 3,8 milijarde dinarjev celotnega dohodka, kar predstavlja 4,9 odstotka celotnega dohodka slovenskega gospodarstva; pri tem je znašal delež obrti v družbenem proizvodni gospodarstva 7,6 odstotka. Od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu je bilo lani zaposleno v obrti – všteti zasebne obrtnike, ki imajo obrtno dovoljenja – 11,5 odstotka vseh zaposlenih v Sloveniji ali nekaj več kot 51.000 prebivalcev.

Dejansko pa je delež obrtne proizvodnje v gospodarstvu Slovenije nekoliko večji, kot ga prikazujejo uradni podatki. Statistika in služba družbenega knjigovodstva namreč izkazuje, da je dejavnost obrtne proizvodnje in relativno pomemben del obrtne storitev opravijo tudi delovne enote, ki se sicer ukvarjajo z obrtjo, vendar so v sestavi drugih gospodarskih panog, med katerimi prednjačijo zlasti promet, trgovina, industrija motornih vozil, elektroindustrija, gradbeništvo in druge. Če bi upoštevali to dejstvo, bi ugotovili, da dela v drugih gospodarskih panogah še najmanj 8000 obrtnikov. Potemtakem predstavlja sektor obrtne proizvodnje v širšem pomenu besede skupno kakih 13 odstotkov vseh zaposlenih v slovenskem gospodarstvu.

V celotni obrtni dejavnosti, ki je uradno registrirana kot „obrt“, je zlasti opazen delež zasebne obrti. V skupno ustvarjenem dohodku obrti je zasebna obrt udeležena s 33,5 odstotka, od družbenega proizvoda v

vrednosti 1,5 milijarde dinarjev pa ta sektor ustvarja že skoraj 38 odstotkov ali več kot 580 milijonov dinarjev. Med vsemi zaposlenimi v obrti je skoraj 44 odstotkov zasebnih obrtnikov.

Izkušnje zadnjih let so nedvoumno potrdile, da se družbena obrt še vedno usmerja v proizvodnjo in da pri tem vse bolj zanemarija storitvene dejavnosti. Ta pojav je morda sam po sebi logičen, saj je obrtna proizvodnja veliko donosnejša od storitvenih dejavnosti, pa čeprav so ekonomski pogoji in močna konkurenca precejšnja ovira za njeno še večjo uveljavitev. Dobršen del podjetij v družbeni obrti ima danes že dobro organizirane organizacije združenega dela z večjim številom zaposlenih, saj mnoge obrtne delovne organizacije zaposlujejo tudi do 400 delavcev.

Ni dvoma, da udeležba družbene in zasebne obrti v slovenskem gospodarstvu iz leta v leto narašča, toda obrtniki še vedno tožijo v zapostavljenosti na področju dopolnilne proizvodnje in storitev. Kolikor bolj se namreč slovenska in jugoslovanska industrija usmerjata v velikoserijsko proizvodnjo, toliko večji bi moral biti delež obrtnih proizvodov pri dopolnjevanju izbire na domačem tržišču. Velikoserijska proizvodnja bi morala ob spoznanju, da obrt veliko bolj kot druge gospodarske veje sledi modnim in tehničnim novostim, upoštevati pomen dopolnilne obrtne proizvodnje. S tesnejšim povezovanjem z gospodarstvom bi obrtna proizvodnja tudi zmanjšala sedanji razmeroma visok uvoz in bi se tudi sama bolj usmerjala v izvoz. Sodobni tokovi življenja terjajo vedno več storitvenih obrtnih delavnic, vendar pa zavoljo občutnega pomanjkanja storitvenih obrtnih zmogljivosti še dolgo ne bomo „izpolnili želja“ obrtnikov. Izdelava razvojnih načrtov storitvene obrti – zanje so zadolžene občinske skupščine – pa je še vedno nekje na začetku.

Družbena in zasebna obrt bo

sta morala dobiti ustrezno mesto v srednjeročnem načrtu razvoja Slovenije. O tem ni dvoma, da pa obrt ne bi venomer capljala za drugimi gospodarskimi panogami, bi morali poskrbeti za to, da bi v obeh sektorjih odprli najmanj 15.000 novih delovnih mest. Čeprav danes zmogljivosti nekaterih družbenih in zasebnih obrtnih delavnic niso povsem izkoriščene, je povprečna stopnja opremljenosti obrti še vedno na nizki stopnji, zato bo mogoče nova delovna mesta odpreti le z novimi naložbami ali z modernizacijo sedanjih obrtnih zmogljivosti. Upoštevač te zahteve in povprečno vrednost novega delovnega mesta v obrti, ki se približuje 80.000 dinarjem, bi morali v Sloveniji v naslednjih letih vložiti v obrt milijardo in 200 milijonov dinarjev ali kakih 240 milijonov dinarjev letno.

Očitno je, da obrt sama ne bo mogla zagotoviti takega tempa razvoja, saj so obrtne delovne organizacije v letu 1969 in 1970 zmogle zagotoviti iz lastnih sredstev le 55 milijonov dinarjev za investicije, z bančnimi krediti pa skupno 95 milijonov dinarjev. Svojo perspektivo zato vidijo slovenski obrtniki, zaposleni v družbenem in zasebnem sektorju, edinole v spremembah sedanje kreditne politike in davčnega sistema. Ograjajo se za večjo kreditno prožnost in za nižje davčne stopnje. Ekspanzija se jim sicer „ponuja“, toda vprašanje je, kaj lahko pričakujejo od novih pogojev kreditiranja. Res pa je tudi to, da bi bilo treba razmisljati o tem, kako zainteresirati druge gospodarske dejavnosti za naložbe v obrt.

—vk

BRESI
POHIŠTV(I)

Po ovinkih do kvalitete

Kot je znano, smo letošnje gospodarsko leto razglasili za leto kvalitete. Razveseljivo je, da ne nameravamo izboljšati izdelkov in uslug na trgu le s propagandnimi akcijami, temveč tudi s pomočjo posebnega zakona o jugoslovanskih standardih in kakovosti proizvodov, s čimer naj bi končno odstranili nekurantne zaloge slabega blaga, povečali ugled in ceno naših izdelkov doma in na tujem in vpeljali več poslovnega reda v trgovske kupčije.

Zamisel je lepa, vendar se je že ob prvem osnutku tega zakona nabralo lepo število pripomb. Slovenski gospodarstveniki mu zlasti očitajo nesistematičnost in na kratko odmerjen rok za priponbe, saj ni bilo mogoče izvesti vse procedure, ki je potrebna za obravnavo tako pomembnega zakona za gospodarstvo. Razen tega bi moral biti že v uveljavljenem predpisu, da se kako-vo proizvodov določa z jugoslovanskimi standardi, s predpisi o kakovosti in s samoupravnimi predpisi – internimi standardi ter proizvodnimi specifikacijami. Prav tako zakon ne bo dovolj učinkovit, če večina zakonskih določil ne bo obvezna, česar pa sedanji osnutek zakona ne vsebuje. Zakon naj bi vseboval tudi določila, da se z obveznimi standardi predpisuje kakovost posameznega proizvoda, medtem ko naj bi preostalo zakonsko materijo o kakovosti proizvodov obravnavali v posebnih poglavjih, ločenih od tistih, ki obravnavajo standarde. Tudi naziv zakona bi po predlogu slovenskih gospodarstvenikov kazalo spremeniti. Glasil naj bi se: zakon o jugoslovanskih standardih in o drugih predpisih, ki urejajo kakovost proizvodov.

Vendar ni še nič zamujena, saj se je razprava o tem zakonu, ki naj bi zagotovil več kvalitete na našem trgu, šele začela. Posebna strokovna komisija pri zvezni gospodarski zbornici namerava na osnovi pismenih pripomb in strokovnih posvetov oblikovati dokončno in enotno stališče celotnega jugoslovanskega gospodarstva do tega zakona in ga predložiti v obravnavo in potrditev predsedstvu zvezne zbornice. Kljub temu pa ne bo odveč, če že zdaj in tudi ob tej priložnosti poudarimo, da lahko ob neuravnoteženih ekonomskih odnosih in gospodarskem življenju kvaliteta le upada, nikakor pa ne more rasti, pa če jo še tako pridno zalivamo z zakonskimi predpisi in sankcijami. V. B.

V OBJEKTIVU

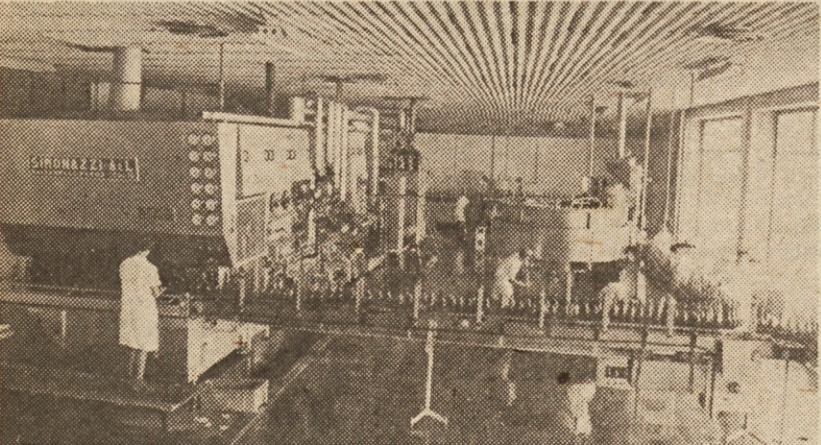
ŽE TRISTO LET

Zdravilno vodo iz Rogaške Slatine poznajo že več kot tristo let. Sistematično so jo začeli izkoriščati leta 1803. Z globinskimi vrtinami pa so začeli raziskovati področje vrelca šele pred dvajsetimi leti. Vrtine, naredili so jih 40, so dale zadovoljive rezultate, predvsem so našli velike količine zdravilne vode Donat. Nekaj let kasneje so sprejeli dolgoročni program za razvoj zdraviliško-turističnega centra Rogaška Slatina. Po tem programu so že zgradili novo hidroterapijo, pivnico mineralne vode in modernizirali oziroma adaptirali več hotelov. Po tem programu so leta 1970 začeli graditi novo večjo moderno polnilnico. Pred dobrimi tremi meseci je polnilnica začela obratovati v novi, prav za to zgrajeni stavbi. Kapaciteta novega stroja je kar 16.000 litrskih steklenic na uro. Stari polnilni stroj, ki ga pa še vedno uporabljajo kot rezervo, je na uro napolnil le do 4500 steklenic. Predračun za novo pol-

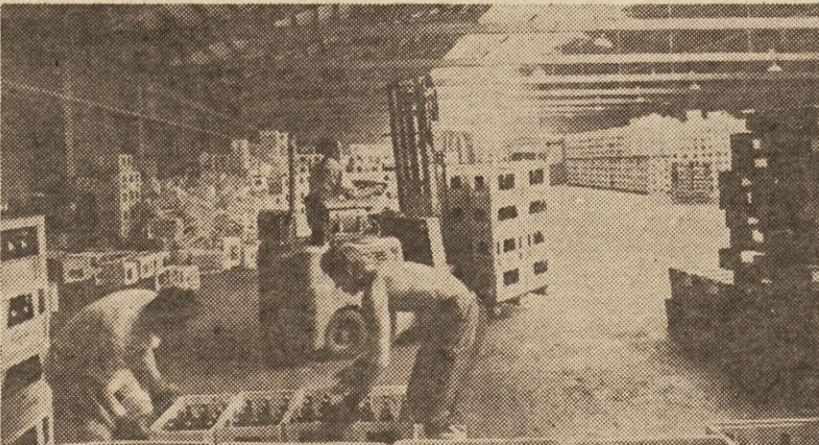
nilnico, ki ima še akumulacijski rezervoar za 1.200.000 litrov vode, sodoben raziskovalni laboratorij in napravo za pridobivanje ogljikovega dioksida je predvidel ceno približno 10 milijonov dinarjev. Dokončna cena pa bo bržčas višja.

Prodaja mineralne vode Donat in Tempel v zadnjih letih skokovito narašča, saj se je od 2 milijonov steklenic v letu 1965 dvignila v lanskem letu na skoraj 24 milijonov. Za letos pa predvidevajo, da bodo prodali več kot 25 milijonov litrskih steklenic zdravilne vode. Precej zdravilne vode, predvsem Donata, tudi izvažajo: v Avstrijo, Italijo, Kanado, Nemčijo in v Švico. Prav tako kot prodaja na domačem tržišču se tudi izvoz vsako leto povečuje. Lani so v omenjene države prodali 1.242.000 steklenic Donata.

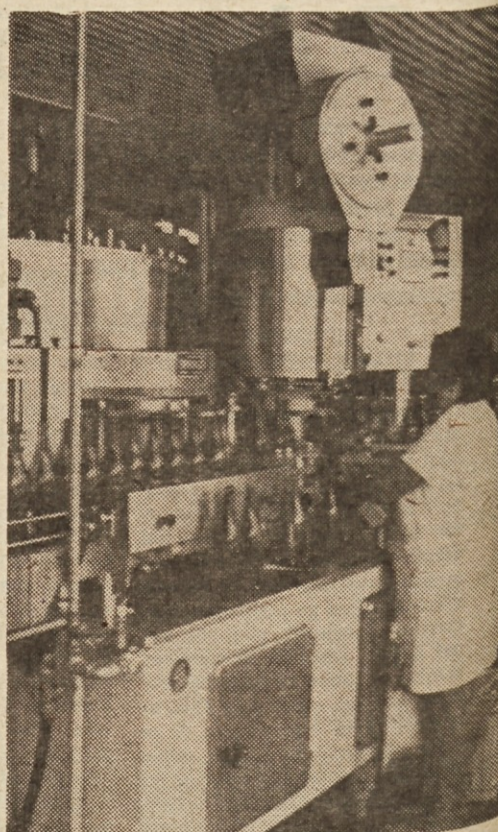
AA

V novi polnilnici imajo tudi moderen stroj za pranje steklenic. V eni uri lahko operejo in napolnijo 16.000 litrskih steklenic.

Poleg polnilnice je tudi velik skladišni prostor, kjer delo opravljajo v glavnem viličarji

Z novim strojem se je pri povečani zmogljivosti zmanjšalo število delavcev skoro za polovico

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurtu, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

V PTUJSKEM KMETIJSKEM KOMBINATU ŽE UVELJAVLJAJO USTAVNA DOPOLNILA

Kot noč in dan

Kolikšna je razlika med prejšnjim upravljanjem, ko je bil dinar daleč od proizvajalcev, in zdajšnje samoupravo, ki zagotavlja možnost, da o oblikovanju in delitvi celotnega dohodka odločajo ljudje, ki so ga ustvarili

Samo o tem smo govorili, ko sem jih pred dnevi obiskal.

Jože Skerlovnik, predsednik njihovega sindikalnega odbora, je namreč na zadnjem plenumu republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji pripovedoval, kaj vse so v ptujskem kombinatu že storili, da bi v svoji samoupravni praksi uveljavili ustavna dopolnila. Med drugim je dejal: „Če samoupravni odnosi temelje na družbenoekonomskem položaju delavca v proizvodnji – in ustavna dopolnila trde, da je tako – in če je pravica do dela, do upravljanja in do delitve ustvarjenega dohodka neodtujljiva pravica proizvajalcev, potem moramo organizirati temeljne organizacijske združenega dela tako, da bodo proizvajalci resnični nosilci celotnega upravljanja. Novi statut kombinata, ki smo ga sprejeli septembra lani, nam je zagotovil široke možnosti za takšno samoupravljanje.“

Takrat sem obljubil, da jih bom obiskal in njihove izkušnje posredoval vsem kmetijskim proizvajalcem na Slovenskem, zlasti tistim, ki so ustavna dopolnila sicer deklarativno podprli, bolj malo pa so storili, da bi jih uveljavili.

SAMOUPRAVLJANJE POSTAJA ŽIVLJENJSKA NUJA

„Že nekaj let smo ugotavljali, da centralizacija sredstev v kombinatu in prelivanje dohodka iz obrata v obrat po sklepu centralnega delavskega sveta deluje destimulativno,“ mi je dejal magister Cveto Doplihar, diplomirani veterinar in glavni direktor kombinata. „Ustavne spremembe so le potrdile naše težnje, da bi delavci bolj neposredno odločali o vsem gospodarjenju in o delitvi. Poprej so o denarju sklepali le tako imenovani „višji forumi“ kombinata in tak način delitve ni spodbujal delavca, da bi lahko uveljavil svoje ustvarjalske in upravljaljske težnje. Zato smo skušali najti bolj stimulative oblike gospodarjenja in odločanja in lansko jesen smo po skoraj dveh letih temeljitih razprav sprejeli nov statut kombinata. Februarja letos smo na temelju tega statuta podpisali samoupravni sporazum o delitvi dohodka, zdaj pa pripravljamo nov sporazum o načelih za delitev osebnih dohodkov.“

Spremembe, ki jih terjajo novi statut, so očitne že pri vstopu v nekdanjo upravo kombinata. Zdaj na naslovu piše: „Skupne službe“ kombinata.

V obratu kletarstvo, ki so ga poprej imenovali „Slovenske gorice“, mi je inž. Jani Goenc, direktor organizacije združenega dela, še bolj konkretno po-

vedal, kako je bilo nekoč in kako je zdaj.

„Včasih so delavci imeli samo dolžnosti in pravico, da delajo, zdaj pa morajo tudi odločati. Ker smo sredstva zbirali v skupni blagajni kombinata, smo se v obratih trudili, da bi izvolili v centralni delavski svet takšne ljudi, ki so bili na sejah osrednjega samoupravnega organa sposobni, da čimveč iztržijo za svoj obrat. Vsa samouprava se je sprevrgla v bitko za delitev skupnega dohodka in zato smo bili v centralnem delavskem svetu skoraj vsi direktorji obratov. Ko pa smo lansko jesen začeli odločati o dohodku v obratih, ki so poprej samo predlagali svoje zahteve, potem pa čakali, kako bo odločilo vrhovno vodstvo, so postali naši sestanki zelo živahni; poprej je bila naša samouprava zgolj skupek lepih besed, zdaj pa moramo v obratu govoriti kot dobri gospodarji.“

MOČ DINARJA

Dan poprej sem se pogovarjal z delavci v nekaterih obratih ptujskega kombinata in so mi rekli:

„Nekdanje in zdajšnje samoupravljanje se razlikujeta kot noč in dan.“

Potem so mi povedali, kako je zdaj.

Dohodek se oblikuje in deli v obratu kot temeljni organizaciji združenega dela. Od celotnega dohodka odštejejo najprej vse poslovne stroške. Potem od-

vedejo obračunski osebni dohodek, zakonske obveznosti, in še tiste obveznosti, ki jih določa samoupravni sporazum, plačajo anuitete, investicijske datjave in si oblikujejo sklade. Ostanek dohodka, tako imenovani poslovni rezultat, deli vsak obrat samostojno. Če ga nameni predvsem za osebne dohodke, raste obveznost za sklade hitreje kot delež osebnih dohodkov. Obrat, ki zaradi objektivnih težav ne doseže dovolj dohodka, lahko najame posojilo pri drugih obratih. Ta denar mora vrniti. Iz sredstev kombinata sanirajo organizacijo združenega dela le tedaj, če je izguba nastala zaradi nepredvidenih vremenskih ujm. Skupne službe plačujejo kot servis. Same naredijo proračun, ki ga sprejme delavski svet, pri izplačilu mesečnih dohodkov pa upoštevajo tudi poprečne poslovnih rezultatov obratov in vrednost točke kombinata, ki lahko nekaj prinese ali odnese.

Delitev osebnih dohodkov temelji na analitični oceni delovnih mest in na točkovanem sistemu. To je osnova. V večini obratov pa je mesečna plača le akontacija, končni obračun je odvisen od uspeha prodaje.

Ostanek dohodka delijo nekajkrat na leto ali pa ob zaključnem računu in pri tem upoštevajo delež posameznika in skupine pri uspehu obrata.

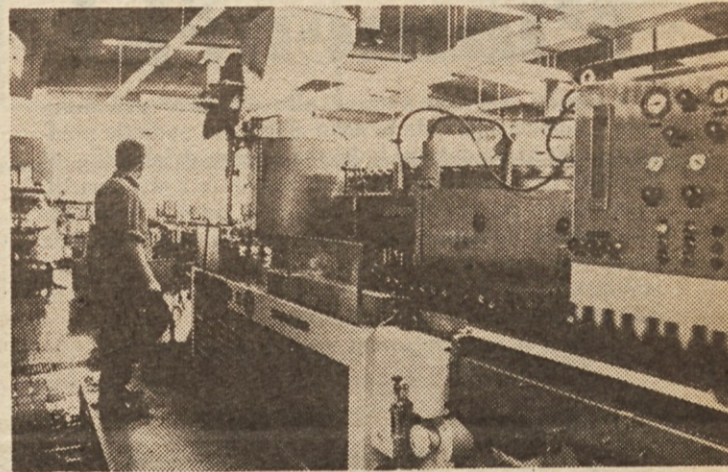
Zdaj pripravljajo nov sporazum o delitvi osebnih dohodkov, pri katerem bodo upštevali določila samoupravnega sporazuma v njihovi stroki, obenem pa bodo skušali odpraviti neupravičene razlike v številu točk za sorodna in podobna delovna mesta. Se pravi, radi bi s pomočjo medobratne komisije zagotovili enaka načela za plačevanje po delu. Novost je tudi dodatek za stalnost, s katerim naj bi za zdaj vsaj malo ublažili velike razlike med zgaranim delavcem, ki je svojo moč pustil v kombinatu ali v obratih, ki so kombinat ustanovili, in med delavcem, ki se je zaposlil šele včeraj.

Ko torej obrat zagotovi svoje sklade in osebne dohodke, izloči v rezervni sklad kombinata 5 odstotkov od vrednosti svojih obratnih sredstev, kar porabijo za kritje izgub ali za posojila drugim organizacijam združenega dela. Za skupne rezerve izločijo 3 odstotke od republiške in enak znesek od občinske rezerve.

Kar v obratu ostane, je poslovni sklad. Od tega dajejo 40 odstotkov v poslovni sklad kombinata, s pomočjo katerega uredničujejo skupno dogovorjene programe razvoja podjetja. Letos bodo, denimo, v obratu kletarstvo dali za ta sklad 0,6 odstotka celotnega dohodka.

Njihov sistem samoupravljanja temelji na zborih proizvajalcev v organizacijah združenega dela, ki naj, po določenih statutu, oblikujejo programsko politiko proizvodnje in delitve. Vprašal sem jih, kdo je organizator in pobudnik sklepov proizvajalcev, ki se sestajajo na zborih: povedali so mi, da pri njih sindikat in zveza komunikov dobro delujeta.

JANEZ VOLJČ

Tudi letošnje poletje – kakor še vsako doslej – nas je „obdarilo“ z nekaj izredno vročimi dnevi in s povečano žejo, ki seveda sodi zraven. Prodaja brezalkoholnih pijač in piva je znatno porasla. Posebno veliko v poletnih mesecih spijemo piva. Pivovarne delajo z največjo možno zmogljivostjo, pa še komaj dohajajo žejo razgretih pivcev.

Samo v UNIONU napolnijo dnevno v steklenice nad 400.000 litrov piva, v sode pa nadaljnjih 100.000 litrov. Polnilni stroji, ki so pravzaprav čisto novi in najmodernejši, napolnijo v eni uri 90.000 steklenic. „Komaj dohajamo potrošnjo. Iz polnilnice gredo zaboji piva naravnost na kamione,“ pravijo pri Unionu. Vrsta kamionov vsak dan čaka na pivovarniškem dvorišču. Zgodi pa se, da tudi kupci v trgovinah čakajo na pošiljko iz pivovarne.

● KOROŠKA

DOPOLNITVE SO NUJNE

Predstavniki družbenopolitičnih in delovnih organizacij iz koroških občin Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec so že obravnavali osnutek programa razvoja SR Slovenije.

Več razpravljavcev je menilo, da je treba osnutek še dopolniti, predvsem pa nekatera predvidevanja bolj objektivno ovrednotiti. Slišati je bilo pripombe, da je v osnutku premalo poudarjen razvoj slovenske tekstilne industrije, zlasti zaradi pomena te gospodarske dejavnosti pri zaposlovanju žensk. V osnutku je nadalje omenjen samo razvoj Železarne Jesenice, nujno pa bi bilo, da bi predvideli razvoj vseh treh slovenskih železarn, ki sestavljajo združeno podjetje, torej tudi železarn Ravne na Koroškem in Štore. Nekateri so menili, da ni bila realno ocenjena surovinska baza pri programiranju razvoja lesno-predelovalne industrije. Premalo pa je v osnutku poudarjena tudi nujnost hitrejšega poslovno-tehničnega sodelovanja in povezovanja gospodarstva znotraj občin, panog v republiki.

Predstavniki koroških delovnih in družbeno-političnih organizacij pa so na ravenskem posvetovanju znova opozorili na slabo prometno povezanost Koroške z drugimi področji. Sestavljavci programa razvoja SR Slovenije razrešitvi tega problema niso dali nobene podpore. Zato so udeleženci posveta poudarili, da je gospodarstvo skupaj z občinskimi skupščinami doslej namenilo precej denarja za modernizacijo in rekonstrukcijo koroških cest, zdaj pa bi bilo prav, da bi tudi širša družbena skupnost bolj sodelovala pri razrešitvi problemov prometne povezanosti na Koroškem.

(Ma)

... v jugoslovanskih sindikalnih

NE MANJ KOT
1.000 DINARJEV

HRVAŠKA

Občinski odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti v Splitu in tamkajšnja gospodarska zbornica sta opredelila kriterije za najnižje osebne dohodeke delavcev, zaposlenih v obrtnih in drugih sorodnih dejavnostih. Po tem dogovoru naj bi znašal najnižji osebni dohodek nekvalificiranega delavca 1.000 dinarjev. Za polkvalificirane delavce so predvidene startne osnove od 1.100 do 1.800 dinarjev, za kvalificirane delavce od 1.500 do 2.000 dinarjev, za visokokvalificirane pa od 1.700 do 2.500 dinarjev. To naj bi bili hkrati tudi najnižji prejemki teh delavcev. Dogovor določa, naj bi imeli vsi delavci enotne dnevni 120 dinarjev, terenski dodatek pa naj bi znašal 50 dinarjev. Razen minimalnega osebnega dohodka gre delavcem pri zasebnih delodajalcih tudi nadomestilo za letni oddih v višini 500 dinarjev, kot nadomestilo za prevoz na delo in z dela pa je delodajalec dolžan povrniti delavcu 50 odstotkov od cene prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi. Delavcem s petimi leti delovnega staža gre 18 delovnih dni dopusta, od pet do petnajst let staža 22 delovnih dni, nato pa 30 delovnih dni dopusta.

VOJVODINA

Vsi na dopust

Kolektiv Agrokombinata „Subotica“ v Subotici je uvedel posebno novost — aktivni letni oddih za vse zaposlene ne glede na njihovo strokovnost in delovno mesto. Delovna organizacija je namreč vsakemu delavcu zagotovila deset delovnih dni aktivnega letnega oddiha, za

kar nosi tudi vse stroške. Razen tega pa prispeva delovna organizacija vsakomur še po 20 din dnevno za žepnino. Čas tega oddiha seveda odšteva od rednega letnega dopusta posameznikov, vendar pa je ta oddih obvezen za vse zaposlene.

Plamenčki

V rubriki „Gledano s strani“ piše „Politika“ pod naslovom „Stabilizacija“, da je neko slovensko podjetje predlagalo, naj bi vsi delovni kolektivi v državi delali letno 80 delovnih ur brezplačno in s tem prispevali k stabilizaciji. Pred časom pa so raziskave pokazale, da se v nekaterih novosadskih tovarnah od 7 delovnih ur učinkovito dela samo 4 do 5 ur. Kako bi bilo, se sprašuje list, tudi zaradi stabilizacije, če bi najprej „dopolnili“ redni delovni čas in šele zatem sprejeli slovenski predlog.

Ali bi bil ta predlog potem sploh še aktualen?

pik

ZAKAJ DVOJNE
KAPACITETE?

Svet gospodarske zbornice Srbije za tekstilno industrijo zahteva, da naj bi prenehali z graditvijo dvojnih zmogljivosti. Trenutno je v Srbiji 139 proizvajalcev tekstila, to število pa še narašča. Investitorji so najpogosteje družbenopolitične skupnosti, ki tako rešujejo problem zaposlovanja. O novih tovarnah včasih republiška gospo-

darska zbornica izve le iz tiska, ker se gradijo brez kakršnihkoli ustreznih ekonomskih elaboratov in programov.

Svet za tekstilno industrijo je proti graditvi novih proizvodnih zmogljivosti, oziroma sodi, da bi investitorji na ravni gospodarskih asociacij nujno morali dobiti soglasje za posamezne investicijske programe.

Razširjena reprodukcija
v rokah gospodarstva

Na podlagi določil načrta razvoja Jugoslavije do leta 1975 bo osnovna skrb in odgovornost za širšo družbeno politiko razvoja poslej vendarle v pristojnosti republik in občin

Kot je znano, je po uzakonitvi ustavnih dopolnil razvijanje razširjene reprodukcije prešlo v samoupravno pristojnost neposrednih proizvajalcev in organizacij združenega dela. V skladu s tem postajajo samoupravni sporazumi temeljna oblika zagotavljanja in usklajevanja skupnih potreb razvoja delovnih organizacij. Pri uresničevanju širših interesov razvoja pa se bodo nedvomno vse bolj uveljavljali družbeni dogovori med delovnimi organizacijami, združenji ter interesnimi in družbenopolitičnimi skupnostmi. Temu načelu bo slej ko prej treba prilagoditi tudi finančni instrumentarij kreditiranja, ki naj bi spodbujal interes za združevanje sredstev in skupna vlaganja.

Takšna smer razvoja sistema razširjene reprodukcije, ki jo opredeljujejo ustavna dopolnila, pa je v znatni meri odvisna od povečanja deleža samofinanciranja in sorazmernega zmanjšanja sedaj prevladujočih kreditnih razmerij v gospodarstvu, kakor tudi od povečanja dolgoročnih virov financiranja v strukturi sredstev delovnih organizacij. To naj bi dosegli postopoma, s politiko zmanjševanja kreditnih obveznosti, ki jo načrti posameznih družbenopolitičnih skupnosti že predvidevajo, ter s predvidenimi sistemskimi ukrepi in družbenimi dogovori, ki bodo nujno vplivali na skladnejšo delitev dohodka in na smotrnejšo politiko zagotavljanja sredstev za financiranje povečane poslovne dejavnosti delovnih organizacij. Pomemben napredek pri krepitvi materialnih pristojnosti gospodarstva pa bodo — po oceni gospodarstvenikov — omogočili tudi predvidena reorganizacija poslovnih bank, skupna vlaganja na dolgoročnejsi osnovi ter razvijanje trga finančnih sredstev in vrednostnih papirjev, s katerimi naj bi pritegnili prostostredstva gospodarstva in občanov v banke in

jih posojali tistim delom gospodarstva, ki jih nujno potrebuje za svoj razvoj.

V skladu s sprejetimi načeli naj bi bila v prihodnje bistveno spremenjena tudi vloga družbenopolitičnih skupnosti na področju sistema razširjene reprodukcije. Prevladovale bodo oblike posrednega usmerjanja denarnih tokov, kot denimo, spodbujanje prelivanja sredstev na nerazvita področja, zagotavljanje ugodnejših pogojev gospodarjenja itd.

Na podlagi določil načrta razvoja Jugoslavije, ki veljajo do leta 1975, bo federacija še naprej neposredno urejala in zagotavljala kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in SAP Kosovo ter, sporazumno z republikami, usmerjala posojila Mednarodne banke. Na proces razširjene reprodukcije bo vplivala tudi s sistemskimi rešitvami na področju zunanjetrgovinskega in deviznega sistema, nadalje z družbeno kontrolo cen in s politiko rezerv. Razen tega bo organizirala medrepubliške dogovore za skladno razreševanje nekaterih razvojnih vprašanj zlasti na področju energetike, prometa, proizvodnje surovin in kmetijstva.

Osnovna skrb in odgovornost za širšo družbeno politiko razvoja pa bo poslej vendarle v pristojnosti republik in občin. Le-te bodo lahko svojo usmerjevalno funkcijo na gospodarskem in negospodarskem področju zagotavljale s selektivno kreditno politiko, politiko cen iz svoje pristojnosti, s politiko davkov in prispevkov, s sistemom kompenzacij, z namenskim usmerjanjem dela proračunskih sredstev na posamezna razvojna področja. V pristojnosti republik je tudi razpisovanje posojil. Vloga republik pa bo še zlasti okrepljena pri usmerjanju razvoja infrastrukture.

V. K.

Prve kritike

Promet skozi Slovenijo k morju postaja vedno težavnejši, počasnejši in nevarnejši. Nasveti potnikom k Jadranu v tujem tisku so polni opozoril na nediscipliniranost naših voznikov in pešcev, na neosvetljene vprege in na nesramne voznike, ki ne ugašajo dolgih luči. Opozarjajo pa tudi na gorske ceste brez ograj, na ovinke brez opozorilnih znakov, na divjajoče avtobuse in tovornjake, na nivojska križišča in drugo. Neki berlinski list je zapisal, „da bodo morali v prihodnjih letih odsvetovati avtomobilistom potovanje na Jadran, če se razmere na cestah, predvsem na slovenskih in obalnih, ne bodo vsaj deloma izboljšale.“

Medtem ko vsi tujci tako rekoč brez rezerve hvalijo prizadevnost naših prometnih miličnikov in storitve rumenih avtomobilov, pa opozarjajo, da je zdravniška pomoč na jugoslovanskih cestah ob nesrečah navadno dokaj pozna. Najhuje pri vsem tujem pisanju pa ni le kritika, temveč to, da predlagajo tudi rezervne smeri potovanja mimo Jugoslavije in seveda tudi rezervne — nejugoslovanske cilje.

Dve plati
medalje

Potniški promet na železnici ima iz leta v leto večje izgube. Zato so v skupnosti jugoslovanskih železnic predlagali, da bi bilo potrebno vse nerentabilne potniške proge ukiniti. Generalni direktor jugoslovanskih železnic Vanja Vranjican pa se je temu predlogu odločno uprl. Dejal je, da je res vedno manj potnikov, posebno v notranjem in obmestnem prometu, res pa je tudi, da železnica ustvarja v mednarodnem prometu dobre poslovne rezultate in da se na teh progah promet povečuje letno za 10 do 16 %.

SRBIJA

Krepitev sodelovanja

Izvršni svet Srbije je obravnava pismo predsednika ZIS Džemala Bijedića, v katerem predlaga ustanovitev nove medrepubliške koordinacijske komisije za področja razširjene reprodukcije, davkov in delitve. V pismu je rečeno, da bi bila naloga te komisije, s posredovanjem strokovnih skupin in pomočjo določenega števila

znanstvenih ustanov in strokovnjakov, v čim krajšem roku predložiti osnove sistemskih rešitev za omenjena področja.

Bijedićev predlog so podprli člani IS Srbije s pripombo, da se pri tem zastavlja vprašanje, ali ni ta naloga preobsežna za eno samo komisijo, ki bi bila tako odgovorna za tri

TE DNI
SO REKLI

Predsednik sveta zveze sindikatov Srbije DUŠAN BOGDANOV-Šenko v razgovoru z redakcijo RAD:

Razprave o pravnem statusu in žiro računu so dokaj pogoste. Prihaja do takih polarizacij: ali enotna organizacija s statusom pravne osebe z enim žiro računom in s povsem centraliziranim dohodkom ali pa neupravičena dezintegracija kolektiva. Tako v prvem kot v drugem primeru pa gre v bistvu za to, da se vodilne strukture borijo za svoj položaj oziroma za svojo oblast.

Odgovor na vprašanje, kateri del delovne organizacije naj ima status pravne osebe, se bo porodil sam po sebi, ko bomo domeli in sprejeli zahtevo, da mora temeljna organizacija združenega dela upravljati s celotnim dohodkom. Ali bo kak del kolektiva dobil status pravne osebe ali ne, je odvisno od poslovnih odnosov do tretjih oseb. Dogajali pa so se primeri, da so nekateri delovne organizacije med letom nekajkrat spreminjale svoj status. Vse to povzroča negotovost in s tem se tudi ne moremo sprijazniti. Zaradi nelikvidnosti so nekateri delovne organizacije celo izkoristile možnost, da odpro svoj žiro račun, ta ukrep jim je pomagal pri tem, da so izigrale svoje poslovne partnerje. Imele so svoj žiro račun za „prejem“ dolgovi in žiro račun za zbiranje sredstev za izplačilo osebnih dohodkov. Takšne razmere pa so seveda nevzdržne.

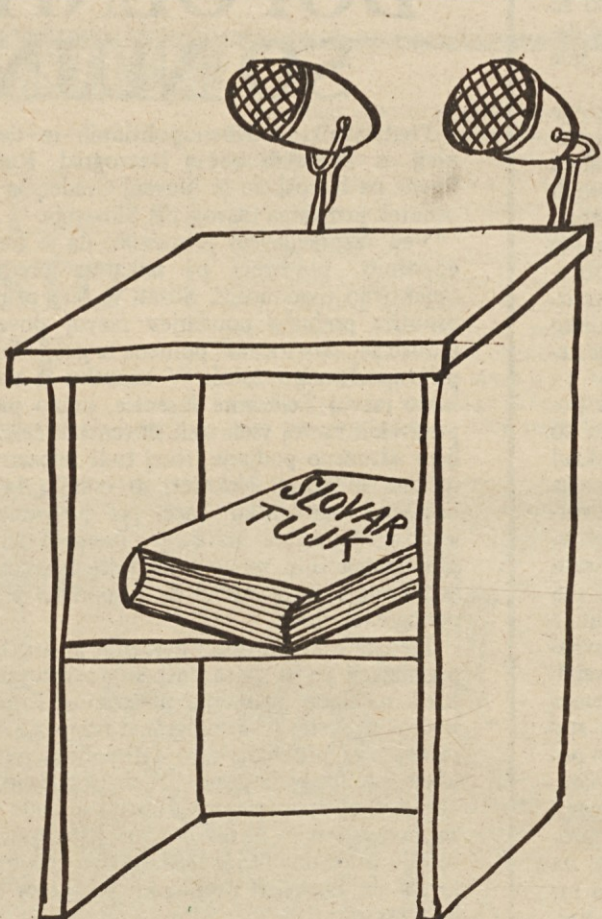
V ustavi SFRJ je zapisano, da ima vsak del kolektiva, če gre za trdno ekonomsko celoto, pravico konstituirati se kot temeljna organizacija združenega dela. V praksi pa lahko zasledimo, ko si tudi najbolj sestavljene organizacije prizadevajo ohraniti sedanji status. Po drugi strani pa je res tudi to, da si nekateri manjši deli sicer celovitega proizvodnega kompleksa prizadevajo, da bi se osamosvojili, skratka, gre za najrazličnejše skrajnosti.

Predsednik republiške konference SZDL BiH MIČO RAKIĆ v Gornji Sanici na proslavi 30. obletnice prve mladinske delovne brigade

Okrepljeni napori in boljši rezultati pri notranji stabilizaciji so pospešili proces diferenciacije sil pri nas. Okrepile so se sile samoupravljanja, opazne pa so postale tudi ločnice med samoupravljanjem in antisamoupravnimi pojavi. Zdaj veliko bolj jasno in hitreje zasledimo od-pore nacionalistov, birokratov in tehokratov, saj se le-ti čedalje pogosteje spotikajo ob fronti samoupravljanja.

Nasprotniki samoupravljanja se kdaj pa kdaj obračajo k mladini, in to v imenu liberalističnega koncepta razvoja, v imenu „nove leve“ itd! Kritizirajo vsepoprek in vsakogar, vendar pa ne nudijo rešitev, ponujajo tezo o krizi mladine, zatem pa jo postavljajo v nasprotje s svojo drugo tezo o krizi družbe. Demagoško poudarjajo pravice in potrebe mladine, čeprav le-te presegajo sedanje možnosti skupnosti. Vedno znova moramo tudi pričakovati, da bodo v najrazličnejših oblikah poskušali preprečiti proces stabilizacije. To počenjajo v obliki širjenja nacionalizma, če imajo seveda možnost za to, v obliki diverzantskih akcij, v obliki „skrb“ za naše delavce, ki so začasno zaposleni v tujini, v obliki skrbi za gradnjo cerkva v Jugoslaviji in podobno.

Nosilci te aktivnosti so pogosto ostanki preživelih razredov in pripadnikov nekdanjih fašističnih in kvilinskih, ustaških in četniških formacij, ki so bile vojaško poražene v drugi svetovni vojni, še vedno pa uživajo gostoljubje v Avstraliji in v nekaterih drugih državah Evrope in Amerike. To za naš niso novi pojavi.

A. Novak

Brez besed

PODOBE NAŠEGA ČASA

Član našega sveta je zaradi boljše strukture in potrebe po neposrednem stiku s kolegijem tudi tovariš Tomaž, naš komercialist. S tem mu je dana možnost, da ureja stvari zase z odkritim soočanjem mnenj, to je iz oči v oči z nami, medtem ko jih urejamo za druge iz vodstva na osnovi pismenih naročil direktorja, ki jih predsedniku sveta prinaša naša kurirka.

Zadnje čase je tovariš Tomaž dokaj nataknen; nekaj se v njem kuha, nekaj ima za bregom. Ko bi le vedeli, kaj? Naše blago gre dobro v promet, na dolžnike še kar uspešno pritiskamo, direktorju ne grozi selekcija, ker so si ustrezni ljudje z občine že izbrali nove službe. Le kaj Tomaža tare?

Na odgovor nam ni treba dolgo čakati. Predsednik sveta je na pobudo tovariša Tomaža sklical sejo. Kolikor nas je tu, nihče ne manjka in tako smo sklepčni.

— Besedo ima tovariš Tomaž! začne predsednik, si z robcem otre čelo in prižge cigareto.

— Oprostite, tovariši! S predsednikom bi vas ne-

dvomno ne vznemirjala v teh pasjih dneh, kaj ne da ne, Polde, če bi ne bila zadeva pomembna in kolikor toliko nujna! reče zaupljivo in resno tovariš Tomaž.

Vsi smo na trnjih.
— Danes ne bom govoril o svoji niski plači. Vsi dobro veste, da mi ponujajo druge dvakrat, trikrat več, samo če pridem k njim, še zlasti pa naša konkurenca. Dandanes namreč ni važno, če kaj de-

nim glasom. — Če greš čez, pa še toliko garaj, plačaj kazni! K sreči je generalni razsoden človek in sva se že dogovorila, da mi je treba pre-sežek vreči na dnevnicke ali kilometrino, kjer je pač več prostora. Tako je ta stvar, ta zadnja aktivistična hajka zadaj zame zaključena. Mori me pa nekaj drugega . . .
Zdaj pride glavno, pomislím. Vsi napnemo ušesa.
— Saj ne rečem, tovariši,

moji, če želite, da bom v redu opravljal službo.

— O tem smo vendar že sklepali! se oglasi Milan, član sveta. — Vse to vemo! Prav zato smo stanovanje za vas skrbno izbrali. Tiste gradnje ob dolgem mostu, kjer smo vam odobrili triin-polsobno, so v mirnem kraju.

Tovariš Tomaž se malo zamisli, potem pa nadaljuje.
— Res je tako, kot pravi to-

vanje le dober kilometer zračne črte od centra, da o urejeni infrastrukturi sploh ne govorimo. Mislim, da bi mi to stanovanje povsem ustrezalo.

— Če dovoliš, tovariš Tomaž, bi jaz nadaljeval, reče računovodja, ki prisostvuje seji sveta kot strokovni organ uprave. — Za svet sem za realizacijo tega predloga že pripravil nekaj alternativnih variant različnih proračunskih projekcij finančnih odnosov med našim skladom skupne porabe in banko. Ne bom vas moril s podrobnostmi: povem naj le, da gre za finančno korekturo predhodnega sklepa delavskega sveta o isti zadevi v znesku 120.000 N din. Za toliko se namreč v tej zvezi poveča participacija z naše strani, medtem ko z banko ni bilo mogoče doseči večjega angažmaja. Po konzultaciji, ki smo jo imeli z generalnim, kakor tudi glede na naše finančno stanje, je takšna finančna operacija nedvomno možna, posebno še, ker s tem sprostimo del našega stanovanjskega sklada, ki ga trenutno zaseda tovariš Tomaž, za naše socialno najbolj kričeče primere . . .

Naprej pa se sešatek nadaljuje tako, kot vsakič, ko smo ga sklicali na pobudo tovariša Tomaža: ekspeditivno in v korist naši skupni stvari.

VINKO BLATNIK

Veliko tujcev

Štiri cestne mejne prehode na Gorenjskem je v juliju prešlo 2 milijona 400 tisoč potnikov, kar je za pol milijona več, kot v istem mesecu lani. Močno povečan promet ugotavljajo na teh prehodih tudi v avgustu, najgostejši pa je v dneh od petka do nedelje.

Največ potnikov so našli na Ljubelju, ki je v preteklem mesecu zabeležil 1 milijon 670 tisoč prehodov, sledi pa Korensko sedlo z blizu milijon prehodi, kar je za tretjino več kot lani v istem času. V vseh sedmih mesecih skupaj je gorenjske cestne mejne prehode prešlo 5 milijonov potnikov, od tega skoraj polovica na Korenskem sedlu.

Na Gorenjskem pa precej potnikov zapusti našo državo ali vstopi vanjo tudi z vlakom ali letalom. Na jeseniški železniški postaji so julija našli 350 tisoč mednarodnih potnikov, na brniškem letališču pa 21 tisoč.

IZ OČI V OČI

laš ali ne, važne so le zveze. Kupili bi torej radi moje dobre zveze, ki jih imam na domačem in tujem trgu, pa če bi jaz kaj delal ali ne Pri „Kepleksu“ imajo na primer cel štab ljudi v komerciali, še z mezinem bi mi ne bilo treba migniti. Pa nočem v varen pristan, zdaj, ko sem v najboljših letih. Pri vas mi je všeč in tu ostanem!

Če ni plača, kaj je potlej? pomislím in pogledam po omizju. Na samoupravno resnih obrazih opazim olajšanje. Tudi drugi so se od-dahnili.

— Sicer nam je pa družba s temi sporazumi prav nesramno stopila na vrat, nadaljuje tovariš Tomaž z nekoliko višjim in bolj odloč-

da niste imeli razumevanja, nadaljuje tovariš Tomaž. — Ko sem prišel k vam, ste mi dali, kar ste največ mogli: sedemdeset kvadratov z balonom, kasneje pa še participacijo za centralno. Vendar je tehnika gradenj od takrat do danes pri nas že zelo napredovala, medtem ko je našo stolpnico že začel gladati zob časa. Razen tega je tudi njena lokacija zelo ponesrečena: saje iz sosednje tovarne se mi valijo naravnost v spalnico. Ne samo to: mularija noč in dan buta z vrati, jaški pa kar naprej pokvarjeni. Saj ne rečem: za kakšen mlad par, ki šele vstopa v vse to, je zadeva kar primerna! Jaz sem pa doma potreben počitka, dragi

variš Milan. Tisto stanovanje, ki ste mi ga izbrali in dodelili, je res v mirnem področju: blizu glavne ceste, pa spet toliko iz mesta, da človek že vdihuje podeželski zrak. Vendar pa je treba razen tega vedeti, da je vse tisto pobočje na novo zazidano, brez ustreznih infrastrukture in različnih nujnih komunalnih objektov, kot so šole, otrokovaštvne ustanove, trgovine, servisne delavnice et cetera et cetera. Takoj, ko sem si vso reč pobliže ogledal, sem ugotovil, da nimam tam kaj iskati in sem obiskal še druga gradbišča. Pri tem sem imel več sreče kot pameti, saj sem naletel na dokaj ustrezno in še neкупljeno štirisobno stano-

Koroško-slovensko-hrvaški gospodarski „vrh“ je ob jugoslovanskem dnevu na sejmu seznanil avstrijske in slovenske novinarje z ugodnimi rezultati letošnje blagovne menjave med Avstrijo in Jugoslavijo

Švedska Husqvarna, ki je po vsem svetu zaslovela z odličnimi motornimi žagami, je kajpada tudi na celovškem razstavišču bila deležna največjega obiska

Koroški sejemske dnevi

Kar pomeni za Ljubljano vinski sejem, je za Celovec vsakoletni lesni sejem. Nedvomno izjemna gospodarska prireditev, ki dobiva zadnje desetletje na stari celini svojevrstno veljavo. Letošnji, tokrat že 21. avstrijski lesni sejem, ki ga njegovi stalni obiskovalci poznajo bolj kot celovški sejem, je presegel vsa pričakovanja. Na najpomembnejši letošnji predstavi avstrijskega gospodarstva se je v zadnjem tednu predstavilo na celovškem razstavišču nekaj manj kot 1600 razstavljavcev iz 30 držav. Med njimi je 700 avstrijskih in drugih podjetij razstavilo svoje najnovejše dosežke na lesnem sejmu, dobra polovica razstavljavcev je sodelovala na blagovnem sejmu, ostali pa so našli svoj prostor, kje drugje, kot na zabavišču.

Če odpišemo „zabavno stran“, brez katere na sejmih ne gre od nekdaj, z njo pa tudi „rekorder-sko listo“ med razstavljavci, smo bili Jugoslovani na letošnjem celovškem lesnem sejmu sicer po številu (46 razstavljavcev) med vodilnimi, vendar s ponudbo verjetno daleč za tistimi, ki so storili vse za najboljšo izbiro in nakup. Našo „čast“ so rešila slovenska in hrvaška podjetja, ki so se predstavila s kolektivno razstavo, sicer pa sta na sejmšču postavila svoja paviljona edinole kopska Agraria in

LIP z Bleda.

Za obiskovalce je bil posebno privlačen jugoslovanski paviljon, v katerem ni bilo kdove kakšne „paše za oči“, a je kljub temu bil med sejmskimi dnevi v središču zanimanja gospodarstvenikov z vseh evropskih strani. Peščica naših podjetij — Emona, Mercator, Jugotekstil, Slovenija vino, Koteks-Tobus, Lesnina, Modna hiša in drugi — je poskrbela za prostorsko majhno, vendar zato toliko kvalitetnejšo predstavo svojih renimiranih proizvodov, ki so zadnja leta obšla domala vso zemeljsko oblo. Izbrana sorta vina, prehrambeni izdelki, usnjena konfekcija in galanterija, vzorčno blago in modna konfekcija za jesensko in zimsko sezono, je bila zanimiva paleta, ki je dala največji letošnji sejmski manifestaciji pri naših severnih sosedih svojevrstno obeležje. Če je skromnost lepa čednost, tega ne bi mogli reči za sicer kakovostno izbrano, vendar po naši sodbi še vedno premajhno ponudbo naših razstavljavcev. Predvsem zaradi vedno večjega povpraševanja po našem blagu, ki se mu na avstrijskem tržišču nudijo za prodajo velike možnosti.

Koroški sejmski dnevi so nas znova prepričali, da so sejni, posebno še tisti, ki se odvijajo v prostoru Alpe-Adria,

najboljše mesto za soočanje ponudbe in povpraševanja, za osebno spoznavanje med kupci in ne nazadnje za nadvse pomembno turistično ponudbo. Zadnje čase koroško gospodarstvo sicer ne kaže za sejem Alpe-Adria posebnega zanimanja, vendar bi bilo zmotno, če bi zdaj z našo kolektivno in posamično udeležbo na celovškem lesnem sejmu čakali od sosedov na „enakovreden odnos moči“. Naša podjetja so v odločanju za sejmske nastope samostojna in se jih udeležujejo, če jim to ustreza, vendar bi kazalo k vsakoletnemu celovškemu sejmskemu „soočanju“ pritegniti še več naših razstavljavcev.

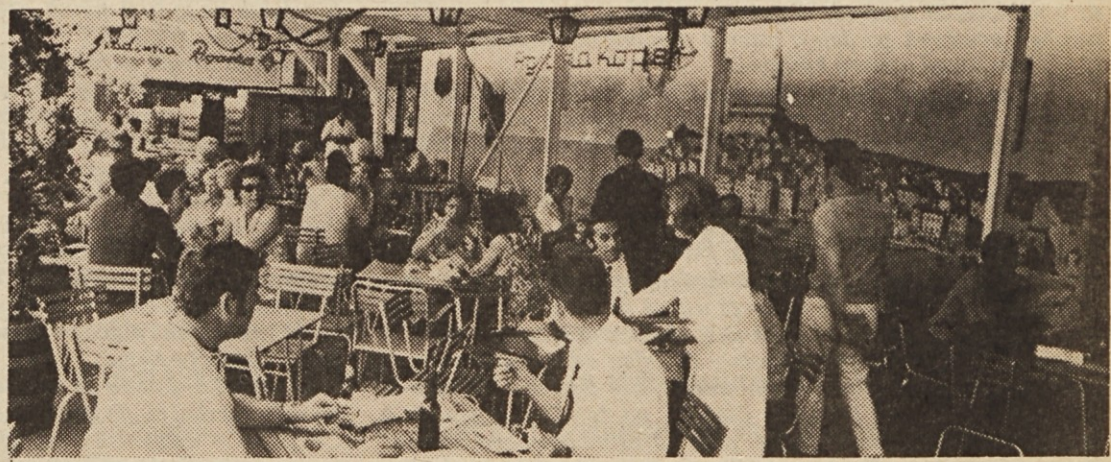
S tem pa nismo imeli namere zmanjševati deleža mnogih naših podjetij, ki so razstavljala na letošnjem sejmu. Očitno bi morala biti naša sejmska „peščica“, na katero smo naleteli v koroški metropoli zadnji teden, dramilo za vse, ki se jim zdijo vsakoletni koroški sejmski dnevi komercialno javljivi in predvsem — koristni. Sejmov, kakršnih je celovški, ni v izobilju, zato bi morala naša podjetja priti nanj s še večjo ponudbo kot letos. Povpraševanja po našem blagu pa je že itak veliko . . .

Tekst
IVAN VIRNIK

Foto:
ANDREJ ACN

Kaj bo treba obleči letošnjo jesen, so obiskovalci videli na razstavnem prostoru Koteks-Tobusa. Prepričali smo se, da je usnje privlačno tako za mlade kot za stare

Kopska Agraria se je „postavila“ z lastnim paviljonom in zabeleženimi cenami. Za buteljko merlota in ostalih sortnih vin je bilo treba odšteti 50 šilingov (36 dinarjev), za porcijo čevapčičev 25, ražnjičev 35 in pršta 35 šilingov (več kot 25 dinarjev). Vseno pa so „jugo“ specialitete vabile kot za stavo

RAZMIŠLJANJA IN PREDLOGI

ZA DOPOLNITEV SAMO-
UPRAVNIH SPORAZUMOV

V zadnjem odstavku splošnega družbenega dogovora (Ur. l. SRS, št. 19-124/71), kjer so določeni kalkulativni osebni dohodki za stopnje delavcev glede na njihovo strokovno kvalifikacijo, je določeno, da podpisniki dogovorov povečujejo zneske kalkulativnih neto osebnih dohodkov ob koncu leta v skladu z ugotovljenimi povečanja življenjskih stroškov, kadar je statistično ugotovljeno, da so se življenjski stroški povečali za več kot 5 %.

Prav tako je določeno v 9. členu istega SDG, da se lahko najvišji zneski za financiranje skupnih potreb delavcev sporazumno valorizirajo glede na gibanje stroškov.

Glede tega menda doslej ni nihče povečal v splošnem družbenem dogovoru določenih zneskov. V prvem primeru je povečanje KOD omejeno na „porast družbene proizvodnosti dela“, ni pa enako omejen porast cen življenjskih stroškov.

Na eni strani je sedaj omejitev dviga KOD, ni pa bilo omejitve porasta cen, kar

dokazuje statistična ugotovitev, da so se cene dvignile že spomladi letos oziroma do konca lanskega leta za 14,8 %. Torej bi bilo treba dovoliti uporabo zadnjega odstavka 2. člena splošnega družbenega dogovora za delovne organizacije, kjer je porasla družbena proizvodnost dela. Če pa ni tega porasta, tudi sredstev ni.

Dalje gre za zneske, ki predstavljajo financiranje skupnih potreb (regres za dopust, za prehrano) ali se knjižijo med materialne stroške (dnevnic, kilometrina, uporaba lastnega vozila). Znano je, da je bila postavka po 0,90 din za uporabo lastnega vozila določena pred trojno podražitvijo goriva, pred zvišanjem premij za obvezno zavarovanje in zvišanjem raznih drugih stroškov (olje, delovne ure v delavnici itd.).

Manjka tudi določba, kako se naj obračuna kilometrina, kadar se vozita dva delavca, oba po službeni potrebi. Ali gre tudi le 0,90 din za tekoči kilometer ali pa pripada za sopotnika kakšen in kolikšen dodatek. Službenih sopotnikov je lahko

tudi več, v petsedežnem vozilu tudi štirje, stroški prevoza so seveda večji kakor le za enega potnika. Voznik lahko v svojem vozilu pripelje s potovanja tudi materiala v teži za enega, dva potnika. Tak način je vsekakor cenejši, kakor prevoz blaga po kamionih javnih prevoznikov ali železnici, pa še hitrejši je. Prav tako je bolj ekonomično, vzeti v svoje vozilo še ostale službene sopotnike, ki v istem ali obpotnem kraju opravijo posle, kakor poslati te z avtobusom, vlakom ali drugim zasebnim vozilom. Toda to doslej ni urejeno. Da ne bo pretiravanje ali zloraba, je potrebna zato v vsakem podjetju notranja kontrola in odgovorni so tudi organi, ki izstavljajo potne naloge in odredajo njih likvidacijo. Bojazni pred zlorabo torej ni!

Smatram, da ne bi smeli zadrževati uporabe veljavnih predpisov, potrebno bi jih bilo le še dopolniti.

Ko je sedaj v teku postopek za spremembo teh predpisov, bi bilo potrebno predlog upoštevati.

L. CAFUTA

Vročina zadnjih dni je bila že kar nezno. Termometer je vztrajno naskakoval 30 stopinj Celzija in je v senci tudi večkrat prebil to mejo. Lokali, delavnice, tiskarne in stanovanja so postali prave savne. Potrošnja pijača se je občutno dvignila. Morska obala, reke in kopališča so bila nabito polna. Vsak bi si rad našel vsaj za kratek čas prijetno osvežitev. Izkazalo se je, da imajo naša mesta, vsaj za take „pasje dni“, premajhna kopališča.

Minuli torek je bilo celjsko kopališče, kot vse te dni, nabito polno. Prav do meje svojih zmogljivosti. Bilo je ob 16. uri in ljudje so še vedno prihajali, kar pa ni bilo nič čudnega. Temperatura zraka 32 stopinj Celzija, voda 26 stopinj Celzija in obiskovalcev kopališča nad 1.800.

„Te dni imamo polno tudi ob delavnikih,“ je povedala upravnica kopališča LOJZKA MRAVLAK. „Rekord smo zabeležili sicer 16. julija z 2.200 kopalci, vendar je vse te dni skoraj isto. Posebno še ob nedeljah.“

Kopališče so v Celju zgradili leta 1957. Dve leti kasneje so dogradili še filtre, tako da praktično odpade menjava vode in s tem velike toplotne razlike. Filtri so zelo dobri, saj stalne preiskave vode dajejo prav razveseljive rezultate. Živih bakterij na primer najdejo v vzorcu le 30, čeprav je dovoljeno tudi 400. V nekaterih drugih bazenih jih imajo tudi do 3000.

Celjsko kopališče upravlja plavalni klub Neptun. Lojzka Mravlak je tudi sekretar kluba. „Za kopališče ne dobivamo nobenih dotacij. Obiskovalcev imamo od 50 do 55.000 letno. Z vstopnino pa komaj krijemo stroške vzdrževanja. Kaj, da bi še kaj investirali v razširitev, ki je v načrtu. Kopališče je zgrajeno šele do prve faze – že petnajst let.“

A. A.

Delo med počitnicami

V kranjski Iskri na delu in praksi 300 mladih

V tovarni Iskra Elektromehnika Kranj so v teh počitnicah sprejeli na počitniško prakso 300 dijakov in študentov, od tega je približno polovica njihovih študentov. Med ostalimi je tokrat tudi 10 študentov elektrotehnike iz Libije, ki bodo v kranjski tovarni podrobno spoznali celotno proizvodno telefonskih naprav, njihovo prakso v Kranju pa je posredoval Zavod za mednarodno tehnično sodelovanje.

V Iskri poskrbijo, da študentje in dijaki med delom pri njih kar največ pridobijo. Tisti, ki prihajajo v tovarno prvič, se najprej spoznajo z delom pri strojih in na drugih delovnih mestih v neposredni proizvodnji, pri drugi in tretji praksi pa že sodelujejo pri pripravi dela, v laboratorijih, kontroli in podobnih zahtevnejših nalogah. Njihovo delo spremljajo mojstri in oddelkovodje, ki jih ob koncu dela ocenijo in s tem posredno

vplivajo tudi na višino njihove nagrade.

Študentom visokih šol so leto določili nagrade v višini od 800 do 850 dinarjev, dijakom srednjih šol pa od 600 do 650 dinarjev.

Mimo tistih, ki so si s praktičnimi nalogami v Iskri dopolnjevali pri študiju pridobljeno tehnično znanje, so v tej tovarni letos sprejeli tudi 250 mladih na počitniško delo. To so največ otroci članov njihovega kolektiva, med njimi pa je bil tudi razred kranjskih gimnazijcev, ki

po dogovoru med gimnazijo in tovarno vsako leto prihajajo na delo v tovarno. Tem so zagotovili zaslužek po doseženem uspehu, vendar s tem, da ni nihče dobil manj kot 450 dinarjev.

V kranjski Iskri cenijo počitniško delo in prakso kot pomemben del svoje kadrovske politike, saj se mladi potem, ko spoznajo delo pri njih, po šolanju laže odločajo za zaposlitev v tej tovarni. Ne podcenjujejo pa tudi vloge mladih pri nadomeščanju delavcev, ki so na dopustu.

M. S.

Folkloristi »Save« na festivalu

Folklorna skupina industrije Sava Kranj te dni sodeluje na 15. mednarodnem festivalu

folklore v Confolensu v bližini Bordeauxa v Franciji. V času od 12. do 21. avgusta bo imela skupina skupaj 7 nastopov. Prireditelji so jo počastili s tem, da so jo določili tudi za samostojni nastop na svečani, otvoritvi festivala, ki so se je udeležili pomembni predstavniki francoskega javnega in političnega življenja ter jugoslovanske ambasade.

Festival v Confolensu velja za največjo manifestativno prireditev svoje vrste v Franciji, kranjski folkloristi pa so tokrat na njej edini predstavniki Jugoslavije. Na festivalu sodelujejo še skupine iz Zahodne Nemčije, Sovjetske zveze, Bolgarije, Poljske, Španije, ZDA, Bahamskih otokov, Bolivije in Argentine ter štiri skupine iz Francije. Brez dvoma je sodelovanje na tem festivalu za mlado, a izredno delavno skupino iz Kranja veliko priznanje, obenem pa tudi neprecenljiva možnost za nadaljnje uveljavljanje.

Francoskemu občinstvu bo med drugim predstavila plese iz Gorenjske, Bele krajine, Rezije, Glamoča ter Baranja in Banata. Poleg pesalcev sta v Franciji tudi savski pevski oktet in tamburaški orkester „Bisernica“ iz Reteč pri Škofji Loki, ki sodelujeta pri posameznih izvedbah.

Savski folkloristi so v tujini že večkrat nastopali. V Franciji so se predstavili v mestu La Ciotat, ki s Kranjem prijateljsko sodeluje, v Italiji so nastopali petkrat; lani so osvojili drugo nagrado na tekmovanju folkloristov skupin v Gorici. Dvakrat so bili v Avstriji, in to v sosednji Železni Kapli in na Semperitovi prireditvi na Dunaju. Doma so imeli od leta 1966, ko so začeli vaditi, že okoli 200 nastopov.

S.

PARTIZANSKA

KNJIGA

OBVEŠČA

POTUJOČA KNJIGARNA BO V:

- torek, 22. avgusta 1972 – St. Vrhnika
- sredo, 23. avgusta 1972 – Borovnica-Breg
- četrtek, 24. avgusta 1972 – Vrhnika
- petek, 25. avgusta 1972 – Kamnik-Notranje gorice

NAŠE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!

KNJIŽNI HRAM NA KOLESIH razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSkih ZALOŽB.

DELOVANJE »PARTIZANSKE KNJIGE«: razstave in sejmi naprednih slovenskih knjig, ustanavljanje in oživljanje knjižnih servisov po Sloveniji, tržna raziskava knjigotrštva, literarno-glasbene prireditve in pogovori z literati, ohranjanje revolucionarnih tradicij, distribucija naprednega mladinskega tiska, skrb za prebujanje kulturnih potreb in vzbujanje zanimanja za kulturno dejavnost. MEDNARODNO LETO KNJIGE 1972 je lepa priložnost, da vsi, ki se ukvarjajo s knjigo, množično sodelujejo in s tem pripomorejo k širjenju kulture med Slovenci.

Šaleška folklorna skupina v Belgiji

Zadnji petek, 11. avgusta, so odpotovali iz Velenja na 11-dnevno gostovanje po Belgiji člani Šaleške folklorne skupine. Na povabilo Zveze folkloristov Belgije nastopajo na mednarodnih folkloristov festivalih v Oostosebecku in St. Gillesu, in sicer s spletom belokranjskih, gorenjskih in slavonskih plesov in pesmi ter s spletom Šopsko oro.

Cerpav je bila Šaleška folklorna skupina ustanovljena šele pred desetimi meseci, zdaj že drugič gostuje v tujini; prvič je nastopila na „majnicah“ v Dolini pri Trstu, kjer si je nastop ogledalo kar 10.000 gledalcev.

Jeseni bodo v Šaleško folklorno skupino vključili že 30 novih članov, začeli pa bodo s študijem spletov plesov in pesmi iz Prekmurja in Glamoča ter bunjevških plesov. V sodelovanju z Narodnopisnim inštitutom iz Ljubljane pa bodo začeli s pripravami za študij plesov iz Šaleške doline.

(vs)

Veliko zanimanje

Pri delavski univerzi v Slovenskih Konjicah ugotavljajo, da je v letošnjem letu precejšnje zanimanje za različne oblike izobraževanja odraslih. Do začeta avgusta je bilo največ prijavljenih kandidatov za oddelek srednje komercialne šole, precej kandidatov pa je tudi za delovodsko šolo lesne stroke. Skupaj z lesnoindustrijskim obratom pripravljata delavska univerza oddelek poklicne šole mizarске stroke za delavce, ki delajo na kvalificiranih delovnih me-

stih, vendar nimajo ustrezne izobrazbe. Podobno obliko pripravljajo tudi za usnarje v industrijskem kombinatu „KONNUS“. Že v začetku septembra bo delavska univerza pripravila tečaj za strokovno izobraževanje delavcev za manj zahtevna delovna mesta v kovinski in lesni stroki. Če bo potrebno, bodo tej obliki priključili tudi istočasno šolanje v osnovni šoli za odrasle, in sicer za kandidate, ki nimajo uspešno končanih vseh osem razredov osnovne šole.

V. L.

Nova livarna

V Dobravi pri Muti so pred tednom pričeli z izgradnjo nove livarne, ki bo letno dajala štiri tisoč ton termično obdelanega jeklenega granulata. To vrsto jeklenega granulata, ki smo ga doslej v celoti uvažali, potrebuje predvsem naša ladjedelniška in kovinska industrija. Prednosti termične obdelave tega peska so predvsem v tem, da je njegova uporabnost tudi za več kot dvajsetkrat večja od navadnega granulata ali kot mu v široki rabi pravijo jekleni pesek. Ta investicija bo veljala tovarno poljedelskega orodja in livarno „Gorenje“ na Muti 12 milijonov dinarjev. Prepričani so, da se jim bo investicija glede na velike potrebe po tem proizvodu hitro obrestovala.

Nova livarna bo merila nekaj nad štiri tisoč kvadratnih metrov pokritega prostora, prve tone proizvodov pa bo dala v drugi polovici prihodnjega leta. Nova tovarna bo skoraj povsem mehanizirana in bo skupno v dveh izmenah dajala delo le 40 visoko kvalificiranim delavcem. Vsa gradbena dela bo opravilo domače Gradleno podjetje iz Radelj, montažo strojev pa bo opravil italijanski poslovni partner. Kasneje bodo k temu obratu preselili še sedanji obrat stare livarne, ki ima bogato tradicijo in že mnogo let proizvaja navadni jekleni pesek.

kw

Tovarna usnja

Slovenij Gradec

Ustanovljeno 1850

prizvaja vse vrste podplatnega in galanterijskega usnja, vse vrste okvircev za lepljeno in šivano obutev, montažne podplate za čevljarstvo industrijo, gumirano žimo, kokos kape ter modelirano poliuretansko peno za pohištvno in avtomobilsko industrijo.

ČEVLJI ZA TUJCE

Planikin letni izvoz blizu 6 milijonov dolarjev • Novo skladišče za dvajsetletnico

Industrija obutve Planika Kranj je do konca julija prodala v tujino že 825 tisoč parov svoje obutve v skupni vrednosti nad 4,5 milijona dolarjev. V vsem letu se bo vrednost njegovega izvoza gibala okoli 6 milijonov dolarjev, število izvoženih parov pa bo blizu 1 milijon 200 tisoč. S tem bo Planika izvozila skoraj 60 odstotkov letne proizvodnje.

Ti podatki uvrščajo to kranjsko podjetje na mesto najmočnejšega izvoznika obutvene stroke v državi in so uspeh desetletnih načrtnih prizadevanj za uveljavljanje na tujih tržiščih, ki jih označuje tudi več zanimivih dolgoročnih dogovorov s tujimi partnerji. Tu velja omeniti predvsem sodelovanje Planike z zahodnonemškimi Adidasom. Zanj bodo v Planikinih obratih letos izdelali 500 parov športne obutve. Ker

so Adidasove potrebe večje, Planika pa jih sama s svojimi proizvodnimi zmogljivostmi ne more zadovoljiti, ob njenem posredovanju in vsestranski pomoči dela za Adidas še sedem drugih jugoslovanskih izdelovalcev obutve. Ti bodo letos izdelali za Adidas 469 tisoč parov obutve. Zanimivo je, da Planika

in druga jugoslovanska podjetja prispevajo za Adidasov program že 30 različnih modelov, med njimi je precej takih, ki jih za prodajo po vsem svetu izdelujejo edinole v Jugoslaviji.

Podobne količine kot za Adidas izdelajo v Planiki tudi za kupce v Sovjetski zvezi, precej

močne odjemalce pa imajo še v Kanadi, Švici in v Vzhodni Nemčiji. V Zahodni Nemčiji Planika, razen z Adidasom, sodeluje še z nekaterimi drugimi podjetji, kar ji občutno koristi pri uvajanju modnih novosti.

Planika bo v prihodnjem letu praznovala svojo dvajsetletnico. V jubilejnim letu bo dogradila novo skladišče za potrebe svoje trgovske mreže. Dvoetažna stavba bo zavzemala 4000 kv. metrov zemljišča in bo opremljena z najsodobnejšo opremo za pakiranje, skladiščenje in transport obutve, veljala pa bo 10 milijonov dinarjev. S tem skladiščem si bo podjetje znatno izboljšalo tudi pogoje za proizvodnjo, ki je sedaj utesnjena v premajhnih prostorih. Značilno je namreč, da je v njih začela s proizvodnjo 300 parov na dan, sedaj pa jih izdela dnevno celo 9 tisoč.

Planika namerava v prihodnjem letu zastaviti še gradnjo nove tovarne v Turnišču, za katero bo del sredstev prispeval sklad za nerazvita področja. V novih prostorih tega obrata bodo lahko izdelali namesto sedanjih tisoč parov okoli 4 tisoč parov obutve na dan, število zaposlenih pa se bo potrojilo.

M. S.

Lastovka: vsak dan več

Stalno večanje proizvodnje, realizacije in dohodka, to so cilji kolektiva tovarne nogavic Polzela. Ta gospodarska organizacija je znana po svojem smotrnem gospodarjenju in po uspešno opravljenih nalogah. Že deset let vlagajo sredstva za rekonstrukcijo svoje tovarne. Letos je modernizacija v zaključni fazi. Okrog 300 delavcev se bo preselilo iz starih prostorov v povsem novo proizvodno halo, kjer bodo lahko delali v najsodobnejših delovnih pogojih.

Letos so v tovarni proizvedli za okrog petnajst odstotkov nogavic več kot lani v istem obdobju in v tej smeri nameravajo nadaljevati. Zavedajo pa se, da ni dovolj samo proizvajati, zato imajo dobro organizirano prodajno službo. Ta se usmerja tudi na tuje tržišče in kljub hudi konkurenci dobro uspeva.

Posebno skrbno nalogajo tudi na sklade. Kot smo povedali, so letos dosegli plan na vseh področjih, razen pri osebnih dohodkih, vendar računajo, da bodo tudi tu plani do konca leta doseženi.

TONE TAVČAR

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

OLJKABIT IZ PODGORE

V proizvodno obrtnem podjetju „Oljka“ v Šmartnem ob Paki si prizadevajo povečati proizvodnjo in obseg poslovanja

Šmarska „Oljka“ je zraven apnenice v Podgori pri Šmartnem ob Paki uredila drobilne naprave. Hkrati s postavitvijo drobilnih naprav se je odločila tudi za novo proizvodnjo. Zraven kamenja za apno, gramoza za storsko železarno in apnenca za ceste pridobivajo tudi sortiran apnenec, ki je vsestransko uporaben. Dnevno tako pridobijo okrog 300 kub. metrov kamenja, ki je bil prej, ko so žgali samo apno, odpadni material.

Zraven drobilnih naprav so letos v Podgori uredili nove bunkerje, in sicer za apnenec in za granulato za železarne. Uredili pa so tudi naprave za proizvodnjo hladnega asfalta. Na uro je mogoče proizvesti zdaj okrog 40 kub. metrov hladnega asfalta. Tega pridobijo z mešanjem mineralnih agregatov z bitumensko emulzijo iz ljubljanske Izolirke. Hladni asfalt, oljkabit, je mogoče vgrajevati s hladnim postopkom, vgradnja je enostavna, saj je mogoče oljkabit vgrajevati na vlažno podlago, mogoče pa ga je vgraditi takoj ali po daljšem času, prav tako pa tudi pri nižjih temperaturah. Enostaven pa je tudi transport, oljkabit pa je mogoče prevažati na daljše razdalje. Posebej uporaben je oljkabit za urejanje tovarniških dvorišč, za modernizacijo potov, pa tudi za krpanje udarnih jam. Proizvodnja oljkabita bo, kot so povedali v podjetju „Oljka“, odvisna od povpraševanja tržišča, saj bi ga bilo mogoče — če bi bilo tolikšno povpraševanje — izdelati na uro tudi do 60 kub. metrov.

Sicer v proizvodno obrtnem podjetju Oljka Šmartno ob Paki računajo, da bodo letos izdelali okrog 15.000 ton apna, čeprav bi ga prodali lahko zaradi veli-

kega povpraševanja še precej več, prav tako pa tudi nad 100.000 ton tufa. Nove zmogljivosti trboveljske cementarne

terjajo tudi povečanje proizvodnje te vulkanske kamenine. Proizvodnja oljkabita pa bo, vsaj za zdaj, odvisna od povpraševanja

oz. od pripravljenosti tržišča, da sprejme ta novi proizvod. (vš)

Preurejen dom

Na Bledu so nedolgo tega zaključili urejanje počitniškega doma Združenega podjetja za PTT promet Ljubljana. V domu, katerega prenovev je veljala okoli 3 milijone dinarjev, je 55 ležišč, od tega večina v sobah s kopalnicami. Proste zmogljivosti so na voljo zunanjim gostom, tako je bila med njegovimi prvimi obiskovalci tudi večja skupina turistov iz Nizozemske.

Na Bledu je 13 počitniških domov, žal pa turistični delavci ugotavljajo, da se le poštarški vključuje v splošno turistično dejavnost, dva domova, in to Iskre in Društva slovenskih književnikov, pa sta v času največjega pomanjkanja turističnih zmogljivosti na Bledu celo zaprta.

K ribezu še jagode

Več možnosti za zaslužek kozjanskim kmetom

Področje občine Šmarje pri Jelšah je že vrsto let znano po pridelovanju črnega ribeza. Plantaže tega jagodičevja so razširjene po vsem Kozjanskem. V zadnjih letih pa je pridelovalce motilo le to, da niso nikdar vedeli, ali bodo lahko pridelek prodali po primerni ceni ali ne.

Kaže pa, da se bo to za naprej uredilo s tem, da bodo pridelovalcem vnaprej zagotovili odkupne cene.

Zaradi dobre rodnosti črnega ribeza in ugodnega podnebja namerava kmetijski kombinat Hmezad iz Žalca na tem območju razširiti tudi gojitev jagod. Posebej se zato ker je v Mestinju obrat za predelavo sadja, ki ga bodo še modernizirali in razširili. Kmetje, ki se bodo odločili za jagodne nasade, bodo lahko dobili tudi potrebne kredite. Za jagode na tri leta, za ribez pa na šest let.

Že v naslednjih letih naj bi posadili okoli osem hektarov jagodičevja, v prihodnjih letih pa okrog 20 hektarov letno. Povečali pa bi tudi nasade črnega ribeza. Skrbi s prodajo pridelovalci ne bodo imeli. S kombinatom so namreč podpisali pogodbe o prodaji pridelka za naslednjih petnajst let. Ta pogodba pa je garancija tudi za cene pridelka.

S takšno obliko sodelovanja je zagotovljen zaslužek individualnim kmetijam, s tem pa tudi večji kos kruha za kozjanskega kmeta. Na ta način se bodo kozjanske kmetije namreč orientirale le na enega ali dva pridelka. Ne pa tako kot doslej, ko so pridelovali več kultur, pa še te povečini take, ki jih niso mogli prodati.

Stroji so utihnili za 14 dni

Zvečer, 5. avgusta, so za 14 dni ustavili stroje v tovarni Gorenje v Velenju. Samoupravni organi TGO Gorenje Velenje so se namreč letos prvič odločili za kolektivni dopust. Tako je kakih 5000 zaposlenih iz velenjskih tovarni Gorenje 14 dni na dopustu, dela pa le 600 delavcev, v orodjarni in v vzdrževalnih ter dežurnih službah.

Ker obratujejo stroji v tovarni gospodinjke opreme Gorenje Velenje vse leto v glavnem v treh izmenah, bodo čas kolektivnega dopusta izkoristili za remonte ter za nekatere manjše rekonstrukcije.

Zavoljo kolektivnega dopusta v velenjskih tovarnah Goranje, v katerih pride zdaj dnevno s tekočih trakov že okrog 6000 gospodinjstev aparatov — številnikov, pralnih strojev in hladilnikov — so šli na dopust tudi v nekaterih drugih delovnih organizacijah, ki pošiljajo Gorenju sestavne dele za gospodinjstev aparate.

— Kaj misliš, o čem neki govori?
— Verjetno o zapletenosti našega gospodarstva...

Delovni dan v Mozirju je bil dolg, deset dni je bilo potrebno čimbolj izkoristiti. Kljub temu so tečajniki ujeli med predavanji ali po kosilu nekaj minut za rekreacijo ali osvežujočo kopel v žuboreči Savinji.

Igre naposled tudi v Ptujju

Po razrešitvi stare komisije za delavsko športne igre v Ptujju so na občinskem sindikalnem svetu izvolili 10-člansko komisijo, katere glavna naloga je, da organizira tekmovanja v različnih športnih panogah med delovnimi kolektivi ptujjske občine in s tem omogoči čim večjemu številu delavcev rekreacijo po vsakdanjem delu.

Vprašanje rekreacije delovnega človeka v ptujjski občini je bilo vedno pereč problem, ki so ga skušali rešiti na ta način, da so prirejali občanske turnirje, ki pa se zdaj niso zapolnili vrzeli na področju rekreacije. Na teh turnirjih je bilo vedno dovolj prijavljenih ekip, tako da ni iskati vzroka, zakaj igre niso bile boljše organizirane, v nezainteresiranosti delovnih organizacij.

Da bi zvedeli kaj več o načrtih novo izvoljene komisije za delavsko športne igre, smo povabili na razgovor predsednika komisije Iva Klariča. Povedal nam je, da bodo ustanovili občinsko sindikalno ligo. Tekmovanja bodo potekala redno v jesenskem in spomladanskem delu prvenstva. Discipline, v katerih se bodo pomerili delavci ptujjske občine, bodo nogomet, rokomet, šah, košarka, namizni tenis, streljanje in kegljanje. Tekmovanja se bodo pričela v sredini meseca septembra. Petnajst kolektivov v ptujjski občini bo v naslednjih dneh prejelo prijavnice za tekmovanje v nogometu in rokometu, ostale discipline pa bodo razporejene glede na letne čase, tako da bi tekmovanje potekalo neprekinjeno skozi vse leto.

Organizirati nameravajo tudi posvetovanja s športnimi referenti v delovnih organizacijah, na katerih bodo poskušali rešiti vprašanja morebitnih problemov, ki ovirajo razvoj športne dejavnosti v nekaterih podjetjih.

Komisija ima v načrtu organizirati povratno srečanje pobratnih občin Arandjelovca in Ptujja. V to tekmovanje bo prvenstveno vključena mladina ptujjskih strokovnih šol.

Ivo Klarič je omenil še kegljaški četverboj Murske Sobotice, Čarde, Maribora in Ptujja ter tekmovanje sindikalnih ekip v počastitev dneva republike in dneva JLA.

Na vprašanje, ali je mogoče organizirati v Ptujju TRIM stezo in kakšne so težave pri izdelavi projekta, je Klarič odgovoril, da so se z vso resnostjo lotili tega vprašanja, vendar je največji problem pridobitev dovoljenja za lokacijo v Ljudskem vrtu. Obljubil je tudi, da bodo poizkušali ta problem v najkrajšem času uspešno rešiti.

Ker je bil eden izmed udeležencev seminarja za organizatorje rekreacije v Mozirju, bi bile izkušnje s tega seminarja dobrodošle pri izdelavi TRIM steze v Ptujju, ki bi delovnemu človeku nudila prijetno razvedrilo. Povedal je, da je za tovrstno rekreacijo v Ptujju veliko zanimanje in upa, da bo komisiji uspelo, če ne v tem, pa vsaj v prihodnjem letu organizirati TRIM stezo.

Vsa ta dejstva nam vlivajo upanje, da bo rekreativna dejavnost v Ptujju naposled le zaživela in s tem omogočila delovnemu človeku, da se duševno in telesno sprosti po napornem delu v tovarni.

AVGUST IVARTNIK

ŠOLA V GOZDU

V neposredni bližini Mozirja v Gozdni šoli Partizana Slovenije se je pravkar končal letošnji drugi tečaj za organizatorje rekreacije

Gozdna šola Partizana Slovenije, ki leži pol ure hoda od Mozirja na desnem bregu Savinje, je bila letos gostitelj številnih slovenskih športnikov. Tu so se urili igralci namiznega tenisa, tu je vadila pionirska rokometna šola ljubljanske Olimpije in Gozdna šola je v letošnjih počitnicah nudila svoje številne

dobrine kar štirim tečajem za prednjake, ki delajo oziroma bodo šele poprijeli za delo v telesnovzgojnih društvi Partizan. Vendar s tem naštevanija še ni konec: v Mozirju so se letos zbrali tudi študenti drugega letnika Visoke šole za telesno kulturo iz Ljubljane in pa udeleženci dveh tečajev za organizatorje rekreacije, za katera sta poskrbela Partizan Slovenije in Komisija za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri Republiškem svetu ZSS.

Na moč razveseljiva je ugotovitev, da je Gozdna šola v Mozirju že davno prerasla svoje ozke okvire in na široko odprla svoja vrata prav vsem slovenskim športnikom, ki žele izkoristiti njene odlične pogoje za delo in v razmeroma kratkem času pridobiti čimveč teoretičnega in praktičnega znanja.

Svoj kratek obisk v Mozirju smo posvetili tečajema za organizatorje rekreacije. Pogovarjali smo se z Miletom Ogrinom, upravnikom tabora in obenem sekretarjem Partizana Slovenije, Jožetom Maličem, ki je skrbel za nemoten potek obeh tečajev, in Silvom Kristanom, predavateljem Visoke šole za telesno kulturo iz Ljubljane.

„Tečaja za organizatorje rekreacije smo organizirali v Mozirju v prvi vrsti zato, ker imamo tu zelo dobre pogoje za delo oziroma mnogo boljše, kot bi jih imeli kjerkoli drugje. Tabor je opremljen s številnimi športnimi objekti, delamo v popolnem miru daleč proč od prometnih cest in poletnega hrupa. V neposredni bližini je reka Savinja, ki nam nudi po celodnevem napornem delu prijetno osvežitev. Bistvo našega tabora je torej povezava z naravo ali povedano z drugimi

FRANC SADAR, predsednik komisije za rekreacijo pri ObSS Trbovlje:

„Tečaj je bil na visoki strokovni ravni, zato smo udeleženci zares veliko pridobili. Program je bil zelo intenziven, vendar kljub temu, sodim, da bi bil lahko tečaj še daljši. Mislim pa, da bi lahko napravili vse skupaj malce bolj privlačno, da bi lahko več časa posvetili praksi. Drugače pa lahko organizacijo tečaja samo pohvalim. Rad sem prišel v Mozirje, pa čeprav sem moral za to izkoristiti svoj redni letni dopust.“

besedami: zares dobri pogoji za učinkovito delo...“

Oba tečaja za organizatorje rekreacije sta bila po deset dni, s tem da je bilo dnevno na urniku sedem do osem ur dela. Ob tem naj povemo, da je organizator poskrbel za naše najboljše predavatelje s področja športne rekreacije, ki v glavnem delajo na Visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani.

„Zanimivo je, da so se tečajev udeležili predstavniki skoraj vseh večjih slovenskih krajev. Res je, vsega skupaj jih je bilo le trideset, toda upoštevati moramo, da gre v bistvu za začetek. Nadaljevanje obeh tečajev bo pozimi, ko bomo organizirali šestdnevni tečaj, seveda z nekoliko spremenjeno vsebino oziroma drugo tematiko, v Ljubljani ali pa v Kranjski gori. Domenili smo se tudi, da bomo do takrat pripravili vsa potrebna skripta, saj jih bodo tečajniki potrebovali za opravljanje izpitov...“, so nam povedali organizatorji Gozdne šole v Mozirju.

Tekst in foto:
A. UL.

ZDRAVKO CVEK, podpredsednik TVD Partizan, Piran:

„Tudi sam sem bil s tečajem v Mozirju zadovoljen. Program je bil v redu, prav tako predavatelji. Pohvaliti moram tudi tabor oziroma Gozdno šolo Partizana Slovenije, ki nudi svojim tečajnikom več kot zadovoljive pogoje za uspešno delo v hladu visokih dreves in mikavne Savinje. Sprašujem pa se, če bodo ti tečaji zadostovali, v mislih imam tudi zimskega in zaključni izpit, da bodo udeleženci lahko postali poklicni organizatorji rekreacije, ali pa bo za to še vedno potrebna posebna šola?“

Propagandna komisija pri Planinski zvezi Slovenije je skupaj z drugimi komisijami naše krovne planinske organizacije začela pravočasno z načrtnimi in temeljitimi pripravami za IV. dan planincev 1972, ko bo zaključna centralna slovenska planinska prireditev v letošnjem letu in istočasno množična in kvalitetna generalka planinsko alpinistične prireditve, plezalne šole in tekmovanja, ki jih bo pripravilo 120 matičnih planinskih društev (tudi iz inozemstva: Trsta, Gorice, Celovca, Švice in Zahodne Nemčije) skupaj s stotimi pionirskimi in mladinskimi odseki, 25 alpinističnimi odseki in 15 GRS postajami.

Letošnji IV. dan planincev bo ob zaključku letošnje planinske alpinistične sezone od 8. do 10. septembra v čudoviti dolini Završnice in Žingarice pod najvišjim vrhom cvetočih in razglednih Karavank Stolom.

Organizatorji so imeli srečno roko, ker so za letošnji IV. dan planincev izbrali prav dolino Završnice in Žingarice pod Stolom.

Na Stol in Žingarico vežejo slovenske ljubitelje in obiskovalce gora številni pomembni in veliki dogodki.

Pred osemdesetimi leti, 23. julija 1892. so z vrha Stola zaklicali trije Piparji – Vzdrumimo se! S tem so prižgali zeleno luč in vzdali temeljni kamen našemu organiziranemu planinstvu, ki je bilo ustanov-

ljeno leto dni pozneje, leta 1893.

IV. dan slovenskih planincev bo tudi komemorativna osrednja prireditev v počastitev 50-letnice tragične smrti sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanoviča, ki se je septembra 1922. smrtno ponesrečil pri ilegalnem prehodu z Dunaja preko Stola v Jugoslavijo.

Ob tej priložnosti bodo prvoborci obudili tudi spomin na 30-letnico ustanovitve Cankarjevega bataljona in Gorenjskega odreda pod Stolom.

Udeleženci IV. dneva planincev 1972. se bodo nadalje spomnili zbora članov Društva prijateljev prirode in Naturfreunda, ki je bil ilegalno na Stolu 14. julija 1931. Letos pred tridesetimi leti, 20. februarja 1942, je pogorela tudi Prešernova kočna na vrhu Stola, ki so jo zgradili leta 1910 planinci iz Kranja pod geslom – Kot čuvarji tvojega groba, nad rojstvom tvoje rojstva, otvorjamo tvojo, Prešernovo kočno na najvišjem vrhu Karavank.

Za IV. dan planincev 1972 je propagandna komisija pri PZS skupaj z mladinsko komisijo ter krajevnimi organizacijami treh gorenjskih občin (Jesenice, Radovljica in Trzin) pripravila izredno bogat in kvaliteten program planinsko družabnih in kulturnih prireditev. Osrednja prireditev bo orientacijsko tekmovanje mladinskih ekip za Milovanovičev memorial, srečanje preživelih borcev Cankarjevega bataljona in Gorenjskega od-

reda ter predvojnih komunistov ter ilegalnih kurirjev s tostran in inostran meje. Na proslavi bodo sodelovali tudi predstavniki centralnega komiteja ZM Jugoslavije, predsednik Planinske zveze Jugoslavije dr. Marjan Breclj, član federacije dr. Boris Zihel in številni planinci iz Primorske, Koroske in ostalih krajev Slovenije in Jugoslavije. Taborniki in člani mladinskih ter pionirskih planinskih in alpinističnih odsekov bodo slavnostno okrasili prostor prireditve, prižgali kresove, gorski reševalci iz Trziča, Jesenic in ostalih GRS postaj pa bodo prikazali sodoben način reševanja ponesrečencev z vsemi sodobnimi pripomočki, Gramingerjevim sedežem, Mariner pravo in helikopterjem. Na prireditvi v petek, soboto in nedeljo, od 8. do 10. septembra, bodo sodelovali v Završnici tudi pevski zbori, recitatorji in godba na pihala.

Priprave za IV. dan planincev 1972 v počastitev 50-letnice smrti sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanoviča v Završnici pod Stolom so v polnem teku in so zajele najširši krog ljubiteljev gora, planincev, tabornikov, članov počitniške zveze, granicarjev, pripadnikov JLA, teritorialnih enot, ZZB in NOV. Vsi udeleženci bodo lahko prispeli na slavnostni prostor v Završnici iz Trziča preko Ljubelja in Zelenice iz Radovljice skozi dolino Drage na Poljsko planino ali pa iz Zirovnice skozi Moste.

ŽURO

KAREL FANEŠEL, Želazna Ravne:

„Kljub temu da se ukvarjam s športom že dolga desetletja, z veseljem ugotavljam, da sem se v Mozirju naučil veliko novega. Marsikaj se mi je odprlo prav na področju organizacije, kar mi bo pri mojem prihodnjem delu še posebno koristilo. Od svoje delovne organizacije se namreč poslavljam. Odhajam v pokoj, sprejel pa bom novo dolžnost pri občinski zvezi za telesno kulturo. Prav zato sem se tudi udeležil tečaja v Mozirju. Seveda se bom prijavil tudi za zimski tečaj, ki bo v Ljubljani ali pa v Kranjski gori. Pa še ena misel za konec: ne zdi se mi prav, da v počitniških domovih, ki so namenjeni našim delovnim ljudem, skrbijo le za najnujnejše, to je za hrano in prenočišče. Prav počitniški domovi se mi namreč zdijo idealna priložnost, da bi se ljudje spoznali z aktivnim razvedrilom...“

g.beltrame

TRIESTE - Corso Italia 25 - Trst

ZENSKA KONFEKCIJA - MOŠKA KONFEKCIJA

OTROŠKA KONFEKCIJA - POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

ANTON LANIŠEK, tovarna Lek - obrat Mengeš:

„Sem član komisije za družbeni standard in rekreacijo, zato me je sindikat tudi poslal v Mozirje. Vsekakor sem s tečajem zadovoljen. Razumljivo pa je, da smo tu dobili udeleženci le okvirno znanje, saj je problematika izredno široka. Žal smo organizatorji rekreacije v delovnih kolektivih v svojih prizadevanjih močno omejeni, ker smo pač na delovnih mestih, ki nam ne dopuščajo kaj dosti prostega časa.“

Izzrebali smo nagrade šestega kola

DESET STARIH IN NOVIH NAROČNIKOV, od katerih prejme vsak kolekcijo izdelkov podjetja SLOVENIJA VINO:

1. Anton GNJAK, Plešivica, 62259 Ivanjковci
2. Martin TRDIN, Okoška gora 11, 62317 Oplotnica
3. Ivan FARČNIK, Kaplja vas 5, 63312 Prebold
4. Danilo ČEBULJ, Prešernova 3, 63325 Šoštanj
5. Edvarda ARČON, Volčja draga 90, 65293 Volčja draga
6. Aleksander KELIH, Zg. Bistrica - n. h. 62310 Slovenska Bistrica

7. Vladimir ŠPACAPAN, Miren 108, 65290 Šempeter
8. Franc HRVATIN, Mehanotehnika, Materija, 66242 Materija
9. Franc RODICA, Levstikova 2, 66210 Sežana
10. Ivan ŽUNKOVIČ, LIP Poljčane, 62319 Poljčane.

ZBIRALCA NAROČNIKOV, ki prejmeta vsak po eno stensko svetilko tvrdke MILLUX:

1. Zofija NANUT, Trgovsko podjetje „Manufaktura“, 65000 Nova Gorica
2. Evgen GOLJA, Občinski sindikalni svet Tolmin, 65220 Tolmin

Vključite se tudi vi v našo nagradno igro!

Dve tretjini naše nagradne igre je minilo. Skupaj prehajamo, uredništvo, naročniki in zbiranci naročnikov v sedmo kolo, v zadnje tretjino naše nagradne igre, ki bo trajala do 20. novembra letos, ko praznuje Delavska enotnost 30. obletnico svojega izhajanja.

V uredništvu želimo, da bi ta praznik praznovalo z nami čimveč prijateljev in sodelavcev, se pravi naročnikov Delavske enotnosti. Prav zato, da bi pridobili čimvečji krog bralcev, smo se v jubilejnem tridesetem letu v uredništvu odločili tudi za nagradno igro. Namestili smo dva bobna sreče, v katerih so vsak mesec nove in bogate nagrade za vse stare in nove naročnike in za vse zbiralce naročnikov.

Prvi boben sreče je rezerviran za vsakogar, ki naroči Delavsko enotnost na dom in vplača na naš žiro račun, ki je natisnjen na naročilnici, celoletno naročnino 26 dinarjev za prihodnjih dvanajst mesecev. To pa je tudi boben vseh tistih, ki so naročnino za Delavsko enotnost že doslej sami plačevali in so jo obnovili tudi za letošnje leto.

Drugi boben sreče je rezerviran za tiste, ki zbirajo ali se bodo odločili, da bodo začeli zbirati nove naročnike Delavske enotnosti. Zbiralec naročnikov lahko postane vsakdo, ki med

svojimi znanci, prijatelji, tovariši in sodelavci zbere po pet novih naročnikov Delavske enotnosti, ki bodo tudi poravnali naročnino za dvanajst mesecev. Vsakih pet na novo zbranih naročnikov prinese zbiralcu nov kupon za sodelovanje pri nagradnem žrebanju. Čim več kuponov, tem več možnosti za nagrado.

O sreči odloča žreb.

Žrebanje je enkrat mesečno, vsakokrat med 15. in 20. v mesecu v prostorih uredništva Delavske enotnosti, Dalmatinova 4, Ljubljana. Imena izžrebanih nagradencev so objavljena v Delavski enotnosti hkrati z razpisom novega nagradnega kola in to med 15. in 25. v mesecu na zadnji strani časopisa.

Vsi, ki smo jim namenili boben sreče, lahko sodelujejo do konca naše nagradne igre, to je do 20. novembra letos. Pravico do nadaljnjega žrebanja izgubi samo tisti novi ali stari naročnik ali zbiralec naročnikov, ki mu je žreb dodelil nagrado.

V naši nagradni igri smo pripravili nagrade tudi za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list Delavska enotnost med članstvom. V novembru bomo nagradili:

— dva občinska sindikalna sveta, na območju katerih se bo

letos najbolj dvignil odstotek naročnikov na Delavsko enotnost v primerjavi s številom zaposlenih;

— občinski sindikalni svet, na območju katerega se bo letos najbolj dvignilo število naročnikov.

Moramo povedati še to, da je zaradi pičlih rezultatov ena nagrada za občinske sindikalne svete iz junija ostala v uredništvu do novembra, ko bomo ponovno ugotavljali rezultate naročnikov po občinskih sindikalnih svetih.

O igri in načinu žrebanja smo v glavnem povedali vse.

Novo žrebanje bo 14. septembra ob 12. uri v uredništvu Delavske enotnosti.

Za sedmo kolo smo pripravili bogate nagrade.

Deset starih in novih naročnikov, ki jih bo določil žreb, bomo nagradili vsakega s kolekcijo kozmetičnih preparatov, darilo tovarne LEK Ljubljana.

Izzrebali bomo tudi dva kupona zbiralcev naročnikov. Vsak bo prejel ISKRIN električni gramofon.

Pohitite, še je čas, da postanete naročnik Delavske enotnosti in da se s tem vključite v našo nagradno žrebanje. Naša nagradna igra traja do 20. novembra letos, ko bo Delavska enotnost praznovala 30. obletnico svojega izhajanja.

Proti vrhu

Foto: STANE KLEMENC

Zakaj turizem še vedno z malo začetnico

Eden od vzrokov, da se turistična in gostinska dejavnost v Mežiški dolini, še posebej v Črni na Koroškem, ni bolj razvila, je nedvomno razdrobljenost gostinstva ● Za zdaj le malo uresničenih načrtov za razvoj te gospodarske dejavnosti

Prizadevanja, da bi tudi v Črni na Koroškem v večji meri razvili turistično gospodarstvo, so že kar precej stara. Mnogi so prepričani, da bi lahko postal turizem — kljub slabi prometni povezanosti Črne z drugimi področji ter onesnaženemu ozračju, ki ga kvari topilnica Rudnikov svinca in topilnice Mežica v Žerjavu — eden od pomembnih dejavnikov za nadaljnji razvoj tega področja Meziške doline.

Ko je bila v Črni na Koro-

škem še občina, zdaj je tam krajevna skupnost, so zgradili hotel Planinka. Ob načrtovanju gradnje so računali, da bo kmalu rekonstruirana cesta Črna—Šentvid—Šoštanj in da se bo v večji meri v tem delu Koroške razvilo gospodarstvo. Žal se večina pričakovanj ni izpolnila.

Leta 1969 je hotel Planinka v Črni na Koroškem prevzel ljubljanski VIATOR. V načrtu razvoja turistične in gostinske dejavnosti, ki jo je pripravil Viator za Črno na Koroškem, je bila

med drugim tudi izgradnja avtomatskega kegljišča ter igrišča za mali golf in postavitve smučarskih vlečnic. Črna je sicer dobila žičnico, ki so jo zadnje zimo uredili gozdarji, s hotelom Planinka pa ni nič bolje, kot je bilo pred tremi leti, ko ga je prevzel Viator. Predstavniki prevaljske poslovne enote Viator zatrjujejo, da je nova sanacija hotela Planinka nujna in da so pripravljene hotel v Črni odstopiti tudi drugemu, ki bi za to seveda pokazal interes.

Domačini pravijo, da je nasploh gostinstvo in turistično gospodarstvo v Mežiški dolini razdrobljeno in da je to eden od pglavitnih razlogov, da se ta dejavnost ne razvija hitreje. Zatrjujejo tudi, da je na področju krajevne skupnosti Črna na Koroškem kar 40 prodajal alkoholičnih pijač. Ob vsem tem pa poudarjajo, da so gostje, ki prihajajo v Črno, razočarani nad uslugami hotela Planinka oziroma menijo, da so v Planinki storili bore malo za to, da bi se bolj uveljavili na našem turističnem tržišču... (An)

Za komunalne potrebe

Krajevna skupnost Žirov se je odločila, da bo poskušala pridobiti delovne organizacije na svojem področju za družbeni sporazum o financiranju komunalnih dejavnosti.

Žiri so se v zadnjih nekaj letih močno povečale, komunalno urejanje naselja pa je zelo zaostalo za stanovanjsko gradnjo. Najbolj pereča je neurejenost kanalizacije, primanjkuje tudi vode, razen tega si v kraju želijo urediti več cest. Za vse to bi potrebovali okoli 2 milijona dinarjev, ki naj bi jih po predlogu krajevne skupnosti zbrali v petih letih z 1-odstotnim prispevkom iz skupnega osebnega dohodka zaposlenih.

Ime in priimek

Naslov

Podpis

1

2

3

4

5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: _____

Točen naslov: _____

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.- din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.